

Korinti a zengât ekap kânok Pauloŋâ kulemgum ziŋgip.

Mâsop den.

1 ¹⁻² Anutugât sâtâkât Yesu Kristogât Aposolo a Paulo, nâ sot bukuniŋâ Sostene, net Korinti kamânân Anutugât kâmut ândie, zengât ekap zi kulemgum pet. Yesu Kristoŋâ gâsuziŋgâm zâkkât siŋgi hâlâlu ândibigât sâip. Yatâ otziŋgi kamân dâp Yesugât kâmut, zen Kembu Yesugât kutŋâ konsâm mâpâsem ândime, zen sot kânok urâwe. ³ Ibâniŋâ Anutu sot Kembu Yesu Kristo, zekâren gâbâ um lumbe sot tânzâŋgozâŋgoŋ zengâren zimbap.

Korinti zengâren den siŋgi âlipŋâ muyagem zeip.

⁴ Zen Yesu Kristo sot pâlâtâŋ utne Anutu zâk tânzâŋgoip. Zorat op ko narâk dâp nâ zengât op Anutu sâiwap sâm dukuman. ⁵ Zen Kristo sot pâlâtâŋ utne siŋgi âlip sâsâŋâ sot nâŋgânâŋgâ topŋâ topŋâ ziŋgâm naŋgip. ⁶ Ziŋgâmŋâ Kristogât sâm âsak denŋâ umziŋan ândâŋâ gâsuip. ⁷ Oi Kaapumŋâ imbaŋâ ziŋgi nep top top tuume. Zen Kembuniŋ Yesu Kristo âburem gâbapkât um bâbâlaŋ op mambât ândime. ⁸ Zâkŋâ Kembuniŋâ Yesu Kristo gâbabân mâteŋan tosaziŋ buŋ hâlâlu kinbigât mem kâtikŋan kwatziŋgi ândinetâ narâkziŋ âkâbap. ⁹ Anutu zâk nanŋâ Kembuniŋâ Yesu Kristo, zâkkâren târokwapigât diiziŋgipŋâ dumŋâ den ŋâi mân sâbap.

Korinti a, ziŋâ kâsâpagowe.

¹⁰ Bukurâpnâ, nâ Kembuniŋâ Yesu Kristo kutŋangât op girem den sa nâŋgânek. Zen den top top sâmŋâ mân kâsâpagobi. Kâsâpagom kâmut zagât upi, zo buŋâ. Um nâŋgânâŋgâziŋ mâpotne kânok oi ândibi. ¹¹ Bukurâpnâ, osetziŋan den kâsâp muyagem ziap. Kolozi zâkkât arâpŋâ, zengâren gâbâ nâmbutŋâ ziŋ yatâ sâne nâŋgâwan. ¹² Den itâgât san.

Zengâren gâbâ nâinâ itâ sâmap, “Nâ Paulogât a.” Oi nâinâ sâmap, “Nâ Apologât a.” Oi nâinâ sâmap, “Na Peterogât a.” Oi nâinâ sâmap, “Nâ Kristogât a.” ¹³Bâi, dap dap? Kristo pâuksâip mo dap? Paulo nânâ zengât op poru nagân muwan? Mo Paulo nâgât korân too sanjonzingâwe? ¹⁴Kabik ninak too mân sanjonzingâwan. Krispo sot Gaio zerâk too sanjonzikâwan. ¹⁵Zen itâ sâbegât, “Zâkkât kutnandâ lonjinjingi too sanjonningâwe.” Yatâ bujâ. Yatâ mân nângâbi. ¹⁶Zi nâi nânga. Setepano arâpnâ too sanjonzingâwan. Nâmbutjâ ko mân nângan. ¹⁷Kristonâ a too sanjonzingâbatkât mân sâm nigip. Den sinji âlipjâ dâzângom ândibatkât sâm nigip. Oi Yesu poru nagân moip, zorat den imbanâ buj opapkât a nâmbutjâ den kelâkņoorâk sâme yatâ sâm kubikjâ mân sâman. Nâ sinji âlip den zo bonjik sâman.

A um kâtik zij Yesugât den sinji nângâne yen opmap.

¹⁸A tâmbetagoagonjâgât mâtâbân ândie, zen Yesu poru nagân moip, zorat nângâne yen opmap. Oi nen kubikkubik mâtâp ândimenjâ ko nângindâ Anutugâren gâbâ imbanâņootjâ opmap. Sinji âlip, zo sâm kubik mân sâman. ¹⁹Zorat Kembugât ekabân den nâi itâ ziap,

“Kembujâ itâ sap, ‘Nânâ sa a nângânângâziņoot zen kwakpi.

Nângânângâziņoot, zengât nângânângâ zo doonjubat.’”

²⁰Zen dap nânge? A nângânângâņoot, zo ikâ? A nâi den nângâm simbitkum sâmap, zo ikâ? A narâk zirat topjâ nângâmap, zo ikâ? Nâ sa nângânek. Anutujâ hân a zengât nângânângâziņ egi yennâ oip.

²¹A zen ziijâ nângânângâyân Anutugât topjâ iknam kwagâwe. Wangât, zen yatâ upigât Anutujâ kânņan nângâm kubigi zeip, zorat. Den sinji âlipjâ dâzângomen. Um kâtik a, zen zorat nângâne yen opmap. Ka Aposolo a, nen den zorat nângindâ bon opmap. Oi nen den sinji zo sâindâ a nâmbutjâ zijâ nângâm Kembugât sinji upme. Zo Anutujâ kânņan nâņgi zeipkât yatâ âsagemap. ²²Yuda a um kâtik ândime, zen kulem top top iknam sâme. Grik a, zen ko hân a zengât nângânângâ den zo nângânam kâtigime. ²³Nen ko Yesu poru nagân kuwe, zorat den sâindâ Yuda a zij nângâne kwakmak opmap. Oi Grik a sot hân nâin gokņâ, zijâ den zo nângâne den yennâ opmap. ²⁴Ka a nâmbutjâ Kembujâ gâsuniņgip, Yuda a sot hân nâin gok ârândân, nen Kristogât nângâm itâ sâmen, “Anutugât imbanâ sot nângânângâņâ zemņâņgap.” ²⁵Um kâtik a, zen Anutugât nângânângâ den nângâne yen opmap. Ka Anutugât nângânângâ, zorân a zengât nângânângâ wâlap. Oi a zen Anutugât den nângâne lolot uap. Ka Anutugât den, zorânjâ ko a zengât imbanâ wâlap.

A zâizâiņ zijâ ko bituk, a gigijâ zijâ ko donbep Kembugât sinji upme.

²⁶Bukurâpnâ, A ikâ zorânj Anutujâ diiniņgip? Zo ek nângânek. Osetniņan a nângânângâziņ patâ donbep bujâ. A kutâ donbep bujâ. ²⁷A

mâteziŋan a giginâ ândimen, nen Anutuŋâ diiningâm a nâŋgânâŋgâziŋoot zo aŋun kwatziŋgâmap. A um kâtik ândime, zen nâŋgânâŋgâziŋangât nâŋgâne aŋun upapkât yatâ oip. A zeŋgât mâteziŋan a giginâ sot lolot ândimen, nen Anutuŋâ diiningâmŋâ a imbaŋâziŋoot aŋun kwatziŋgâmap. ²⁸A mâteziŋan bâbâ lolot ândimen sot a yenŋâ ândimen, nen Anutuŋâ diiningâm. Oi a zâizâiŋ upme, zeŋgât imbaŋâziŋ koi yen upme. ²⁹Zo hân a nen Anutuŋât mâteŋan sâk mâme upemgât yatâ opmap. ³⁰Korinti a zen Yesu Kristo sot pâlâtâŋ utnetâ Anutuŋâ ândiândi uŋakŋâ ziŋgip. Anutuŋâ kembuniŋâ Yesu Kristo kwânâŋgip, zo neŋgât nâŋgânâŋgâ sot tosaninŋ gulipkukunŋ a sot um salek muyageniŋgâniŋgâŋ sot neŋgât suupniŋâ mimiŋâ a kwânâŋgip. ³¹Zorat Kembugât ekabân den kulem ŋâi itâ ziap, “Nâi zâk sâtâre den sâbâ sâm Kembuŋâ oip, zorat sâbap.”

Paulo zâk sâm kubikkubik den mân sâmâip.

2 ¹Bukurâpnâ, nâ zeŋgâren gamŋâ Anutuŋât den sapsun dâzâŋgowan. Zo sâm kubikkubik den sot a zeŋgât nâŋgânâŋgâ den mân dâzâŋgowan. ²Nâ itâ nâŋgâm kâtigem zeŋgâren gâwan. Yesu Kristo poru nagân kuwe, zâkkât denâk sapsun ziŋgâbat. ³Oi nâ zen sot tap imbaŋâ buŋ, keŋgât op ândiwan. ⁴Oi siŋgi âlip sâsâŋ, zo nâŋgânâŋgâ patâ sâm kubikŋâ mân sâwan. Buŋâ. Kaapumŋâ tânnogi siŋgi âlip sa imbaŋâ muyageziŋgi igâwe. ⁵Den sâwan, zo a zeŋgât nâŋgânâŋgâ patâ den yatâ buŋâ. Zen a zeŋgât nâŋgânâŋgâ den zorat nâŋgâne bon opapkât yatâ orâwan. Anutuŋât imbaŋâ zeŋgâren muyagei ekŋâ nâŋgâne bon upapkât yatâ orâwan. Zen Kembugâren nâŋgâm pâlâtâŋ kwâkŋangâbigât yatâ orâwan.

Anutuŋâ nâŋgânâŋgâ bonŋâ niŋgâmap.

⁶A Anutuŋâ kubikziŋgi nâŋgânâŋgâziŋoot ândime, zen Kembugât nâŋgânâŋgâ den bonŋâ dâzâŋgomen. Ka den dâzâŋgomen, zo um kâtik a zeŋgât mo hân a kutâ zeŋgât nâŋgânâŋgâ yenŋâ buŋâ. Hângât a kutâ nâŋgânâŋgâziŋangât bonŋâ mân muyagem mârum buŋ utname. ⁷Nen ko den Anutuŋât nâŋgânâŋgâyân tik zem gâip, zo sâm muyagimen. Den zo nâŋgâmŋâ sumbemgât siŋgi neule âsakŋâ minatkât Anutuŋâ mârumŋan, hân mân muyageibân den zo sâm kâtâŋ oip. ⁸Hân a kutâ, zen aksik den zo mân nâŋgâwe. Zen den zo nâŋgâm sâi ko Kembu, âsakŋâ mariŋâ poruyân mân kumbe. ⁹Zorat Kembugât ekabân den ŋâi itâ kulemgune ziap, “Anutu umziŋandâ gâsume, zeŋgât siŋgi Anutuŋâ kut ŋâi ŋâi kubigip. Kut ŋâi ŋâi zo a senŋâ mân igikŋâ sot kindapŋâ mân nâŋgânâŋgâŋ sot a umziŋan zo mân nâŋgâwe.”

A Kaapum sot ândim siŋgi âlip nâŋgâne bon upap.

¹⁰Nen ko Anutuŋâ sâi Kaapumŋâ den Anutuŋât umŋan ziap, zo sapsun niŋgip. Kaapum zâk den Anutuŋât umŋan tik zemap, zo aksik

nângâmap. ¹¹A nâinâ bukuŋgât nângânângâ zo dap yatin nângâbap? Um mariŋandik zo nângâbap. Zo yatik a nâinâ Anutugât nângânângâ zo mân nângâmap. Anutugât Kaapumŋâ zikŋik zo nângâmap. ¹²Oi Kaapum miwen, zo hânân gâbâ buŋâ. Anutu, zikŋan gâbâ Kaapum zo miwen. Anutuŋâ kut nâi nâi nengât siŋgi sâip, zo nângânatkât Kaapumŋâ niŋgip. ¹³Anutuŋâ Kaapumŋâ niŋgip. Zorat den Anutugât umŋan ziap, zo sâmen. Zo a zengât nângânângâyân mân sâmen. Buŋâ. Kaapumŋâ den umniŋan pâi sâmen. Kaapumŋâ den umniŋan pâi sâindâ Kaapum sot ândime, zen dinniŋâ zo nângâme.

¹⁴Ka a um kâtik ândime, Kaapumziŋ buŋ ândime, zen Kaapumgât den sot imbaŋâ, zo umziŋan mân mem ândie. A yatâ zo, ziŋ den zorat nângâne yen opmap. Zen dap yatâ nângâbe? Den zo Kaapumziŋoot ziŋik nângâme. ¹⁵A Kaapum sot ândime, zen kut nâi nâi zorat topŋâ nângâm sâlâpkume. Oi a Kaapumziŋâ buŋ ândime, zen kut nâi nâi zorat topŋâ sot a Kaapum sot ândimen, nengât topŋâ mân nângâme. ¹⁶Kembugât ekabân den nâi itâ ziap, “Kembugât umŋan den ziap, zo nâinâ nângipŋâ âlip den nâi dukubap? Yatâ Buŋâ.”

Nen ko Kaapumŋâ Kristogât nângânângâ den zo niŋgi mem ândimen. Mem ândimŋâ kut nâi nâi zorat topŋâ nângâm kubikmen.

Korinti a ziŋ siŋgi âlibân katep zengât holi yatâ op ândiwe.

3 ¹Bukurâpnâ, nâ zengâren gam a kaapumziŋoot, zo dabângen dâzângobam? A kaapumziŋ buŋ, zo dâzângobam. Zen siŋgi âlibân katep mâik yatâ ândie ²Katep mâik zen nalem kâtik mân nem namâk nime. Zen nalem kâtik dap op nimbe? Oi narâk ziren Korinti a zen katep mâik yatâ siŋgi âlipkât nalem kâtik nimbigât dâp mân ue. ³Zen um kâtik. A kaapumziŋ buŋâ yatâ op ândie. Zengâren den sârek sot kâsâp sot um kâlak muyagei a kaapumziŋ buŋâ yatâ op ândie. ⁴Zen itâ sâme, “Nâ Paulogât a.” Nâmbutŋâ ziŋ sâme, “Nâ Apologât a.” A yatâ sâme, zen um sângiŋgât mâtâbân ândime.

⁵Apolo, zâk nâi? Paulo, nâ nâi? Net kore aŋâ Kembugât den dâzângoitâ nângâm pâlatâŋ kwâkŋangâwe. Kembuŋâ nep diŋ sâm nikip yaticâk tuuwet. ⁶Den sumbuŋâ nâi sa nângânek. Nâ nep kârâm kâmirâwan. Apolo zâk nep galem op hibuk pitip. Kembuŋâ ko mâsop mei bonŋâ muyageip. ⁷Kârâm kâmirâwan sot hibuk pitip, nekât bonŋâ mân sâbi. Mâsop mei bonŋâ muyagemap, Anutu, zâkkârâk sâbi. ⁸Kârâm kâmirâwan sot hibuk pitâmap, nepnik kânok. Oi zorat sângânŋâ mia zâk yatik mimbap. ⁹Net Anutugât berân mâme a. Zen ko Anutugât sin kâlam yatâ. Zen Anutugât namâ.

Kârâpŋâ nepkât topŋâ sâm muyagibap.

¹⁰Zen Anutugât namâ yatâ oi Anutuŋâ nep sâm nigip dâp nâ mirâ tuutuŋ a op kunkun kâtik pa giarip. Oi a nâmbutŋâ ziŋ kunkun

kwâknan târokwap tuume. A yatâ zorân nângâmnik tuubi. ¹¹Kunkun giarip, kinzap, zorat kutnâ Yesu Kristo. Zo sâmbum pam nâi pâi geibap, zorat dâp mân taap. ¹²Oi kunkun zorat kwâknan a nâinjâ goide kât mo siliwa mo kât nâi âlipnâ, sângân patâ mo nak, ogep mo um târokwap tuubap zo ko mirâ tuutuunâ zorat topnâ muyagibap. ¹³Narâk patin zorat topnâ muyagibap. Narâk zoren kârâp patâ âbângum simbap. Oi kârâp zorân sem nep zikjik zikjik tuuwe, zorat top sâm muyagibap. ¹⁴Kârâpnâ a nâigât nep tuutuun zo mân sei sângân mimbap. ¹⁵Ka a nâigât nep tuutuun, zo kârâpnâ sei sângân buj upap. Oi ziknâ ko mân tâmbetkubap. Kârâbân gâbâ mâkâm gâbap yatâ upap.

A mân sâm âlip kwatziŋgâbi.

¹⁶Nen Anutugât tirik namâ. Anutugât Kaapumnâ umniŋan tâtat mâme opmap. Zo nânge mo buŋâ? ¹⁷A nâi, zâk Anutugât namâ kiom tuubap zo ko Anutuŋâ a zo yatik kiom miŋaŋgâbap. Anutugât tirik namâ, zo hâlâlu sâsân. Oi namâ zo, zen.

¹⁸Zen umziŋ mân kâitkubi. Zengâren gâbâ nâi zâk hân a zengât nângânângâ zorat nânge zâibapkât op girem uan. A zo yatâ, zorân nângânângâ zo birâm hân a mâteziŋan kwakmak yatâ oi âlip upap. Zâk nângânângâ yenŋâ zo biri Anutuŋâ zâkkât nânge nângânângâ bonŋoot upap. ¹⁹Hân a zengât nângânângâ zorat Anutuŋâ nânge bon buj opmap. Kembugât ekabân den kulem nâi itâ ziap,

“A nângânângâziŋaŋgât nângâne zâizâiŋ opmap, zen Anutugât arâpnâ kâitzâŋgonam orot mâme upme. Ka Anutuŋâ topziŋ nânge bâliŋ oi kâbakŋeziŋgâmap.”

²⁰Oi den nâi itâ ziap;

“Kembu zâk a nângânângâziŋ patâ zengât den nânge yen, bon buj opmap.”

²¹Zorat zen hân a nengât nângânângâ mo imbanâ zorat nângâm um zâizâiŋ mân upi. Nâ Paulogât a mo nâ Peterogât a sâme, zen ziiŋaŋgât nângâne zâizâiŋ oi yatâ mân upi. Zi den zorat torennâ sa nângânek. Kut nâi nâi aksik zo zengât siŋgi. ²²Paulo sot Apolo, Petero, nen zengât siŋgi. Oi hânân kut nâi nâi mumuŋâ sot ândiândiŋâ, zo zengât siŋgi. Itârân ziap sot gâtâm muyagibap aksik, zo zengât siŋgi. ²³Zen ko Kristogât siŋgi ândie. Oi Kristo zâk Anutugât siŋgi. Zorat zen Kristo sot Kembugât siŋgi ândie, zorarâk sâtâre upi. A zengât nângâne zâizâiŋ mân upap.

Kembuŋâ nep a zengât topziŋ sâm muyagibap.

4 ¹Zen nengât itâ nângâbi. Kristogât nep a sot Anutugât den tik zem gâip, zorat galem a. ²Oi galem a nen dâŋ galem op ândinatkât sâsân. Zorat op ko yatâ op ândeindâ dâp upap. ³Oi zi ninangât sâbâ. A minduminduyân nâinjâ nâgât den sâme oi ko zorat nânge yenŋâ opmap.

Oi ninak topnâ âlip mân sâman. ⁴Nâ ninaŋgât nâŋgâm tosanâ mân nâŋgan, zorat nâ tosanâ buŋ ândian mân sâbat. Topnâ sâbap, zo Kembu kânokŋâ ândiap. Zâkŋâ tosa ek nâŋgâmap. ⁵Zen ko ayâk, zorat topnâ muyagibigât kek mân sâbi. Kembu zikŋak gamŋâ kut ŋâi ŋâi tik ziap, zo mem kâkŋan pâmbap. Oi umniŋan kut ŋâi ŋâi tik ziap, zo aksik âsagem naŋgâbap. Oi Anutuŋâ a aksik holiziŋ ekmap, zâkŋâ a ziŋgiri holiziŋ âlip oi ko sâm âlip kwatziŋgâbap.

Korinti a zen zâizâiŋ urâwe.

⁶Bukurâpnâ, zen Kembangât den mân walâbi. Ziŋâ hân a nen mem zâi kwap, mem gei kwap mân otningabi. Zâizâiŋ man upi. Nâ den san, zo Apolo sot nâ, niikŋan kwap san. Zen nekât topnik ek nâŋgâm kwâkâbigât san. Net Anutugât berân mâme ayâk. ⁷Zâizâiŋ upme, zengât sâbâ. Gâ a ŋâiŋâ a patâ upan sâm, sâm gigip? Nâŋgânâŋgâ den zemgigap, zo gikak muyagein mo ŋâiŋâ mem gigip? ⁸Ŋâiŋâ gigip oi ko wangât gikâ sâkkâ mem zâi pâmat? Zen zâizâiŋ op ziŋaŋgât itâ nâŋgâme? “Umgât gom sambe neŋgâren piksâm ziap. Nen mârûm sikumniŋoot urâwen.” Oi zen itâ sâme, “Nen Paulo buŋâ a kutâ op ândien.” Zen topziŋâ yatâ nâŋgâme? Perâkŋak, zen a kutâ op sâi ko diiniŋgâne zengâren târokwap a kutâ upem. Zo yatâ âsagei sâi ko umâlep opam. Zen ziŋaŋgât nâŋgâne zâizâiŋ opmap. Ka nâ ko zâizâiŋ mân opman. ⁹Aposolo neŋgât itâ nâŋgan. Aposolo a nen giginâ ândien. Anutuŋâ sâi Aposolo a nen kâmbamgât siŋgi yatâ op ândien. A aksik patâ, sumbem a sot hân a zengât mâteziŋan a ziŋ nâŋgom kut ŋâi ŋâi otningâne niŋgitme. ¹⁰Nen Kristogât opŋâ a kwakmak yatâ urâwen. Zen ko Kristogâren târokwap nâŋgânâŋgâziŋ patâ yatâ urâwe? Nen lolotŋâ. Zen ko kâtikŋâ? Um kâtik a ziŋ zen sâm âlip kwatziŋgâme? Nen ko sâm bâliŋ kwatningâme.

¹¹Nen too nalemgât mom ândiwennâ ândim gen. Hâmbâ alâkŋâ mem ândimen. A ziŋ nâŋgom moliniŋgâme. Mirâ buŋ ândiwennâ ândim gen. ¹²Betŋâ sâknam nep tuumen. A zen sâm bâliŋ kwatningâne nen den âlipŋâ dâzâŋgomen. Laŋ otningânetâ nen hâuŋâ mân otziŋgâmen. ¹³Sâm bâliŋ kwatningânetâ nen buku orotŋangât den dâzâŋgomen. Nen a doŋbep zengâren gâbâ iisak alâ gwapgwap yatâ otningâne ândiwennâ ândim gen.

Paulo zâk siŋgi âlibân Korinti a zengât ibâziŋ oip.

¹⁴Zen aŋun upigât den zi mân kulemgum ziŋgan. Nan bârarâpnâ girem den dâzâŋgobam ekap zi kulemgum ziŋgan. ¹⁵Kristogât berân mâme a kâmut zengâren ândie. Ka siŋgi âlibân ibâ doŋbep buŋâ. Nâ kâdom Yesu Kristogât den siŋgi âlip dâzâŋgom nâ kânok ibâziŋ orâwan. ¹⁶Zorat nâgât mâtâp zo lâŋ ândibigât kindap pâroŋ den dâzâŋgua nâŋgânek. ¹⁷Zen nâgât mâtâp lâŋ ândibigât Timoteo sâŋgongua zengâren gaap. Timoteo

zâk Kembu sot pâlâtân opnjâ ninâ nannâ âlip yatâ op ândei umnâ zâkkâren kinmap. Zâk sângungua zengâren gam nâ Kristo sot pâlâtân op orot mâmenangât sinji den, zorat sapsum zingî nângâbi. Yesugât kâmut kamân dâp ândie, zen nâgât mâtâp zo yatik lâp ândibigât dâzângoman.

¹⁸Korinti zengâren a nâmbutjandâ zâizâinj op nâgât itâ sâme, “Paulo zâk mân gâbat.” ¹⁹Nâ ko Kembuñâ nângânigi narâk mân kârep oi kek gâbat. Zengâren gamnjâ a zâizâinj op den sâme, zengât topziñ ikpat. Dinziñâ zorat mân sâm imbanjâziñangât topnjâ ikpat. ²⁰Anutugât um topñan ândiândiñ, zo denân mo denâk buñâ. Zo Kembugât imbanjâñan kâtigem ândiândiñ. ²¹Oi mâsikâziñga zen sânek. Nâ kâmbam mem gâbatkât se? Mo buku opnjâ lumberjâ op gâbatkât se?

Korinti zengâren bâliñâ muyagem zeip.

5 ¹Zengât sinji den itâ sâme nângâman. Zengâren lañ mâman njâi ândiap. Oi lañ mâman bâliñâ zo a um kâtik zengâren mân muyagemap. A njâiñâ ibâñangât ambinjoot ândimap, zorat san. ²Zo yatâ muyagem zeï zen dap op zorat mân nângânângâ op tok zâizâinj op ândie? Zo mân orotnjâ. Zen zorat umbâlâ opnjâ anjâ bâliñâ oip, zo osetziñan mân tâpapkât molinetâ ari dâp upap.

³Nâ sâknâ ko kârebân ândian. Umnâ ko zen sot tapnjâ yatâ, a bâliñâ oip zo, zâkkât den itâ sâm kwâkâwan. ⁴Zen Kembu Yesugât korân mindunetâ umnâ zen sot tâi Kembu Yesugât imbanjâñan kâtiginat. ⁵A zo um dâpñâ kubikkubik opnjâ Kembu gâbâbân âlip upapkât Satangât bikñan pâindâ um sâkñangât âkñâle bâliñâ zorân tâmbetkubap.

Kut njâi njâi kâlakñâ zo birâm samnjâ mem ândibi.

⁶Bâliñâ yatâ zo osetziñan zeï mân nângânângâ op zâizâinj utne nânga mân dâp uap. Zuu usiñandâ naleman giari une kâlak op nangâmap. Zo nânge. ⁷Zorat kâlak zo birâm kubik pam om nimbi. Kristo zâk zengât kâlakziñâ betziñan meip, zorat kâlak buñ ândibi. Mârum Yuda a zinj Pasowa kendon tâtnam râma njâi kuwe. Oi zo yatik neñgât Pasowa râma kuwe, zo Kristo. ⁸Nen kâlak birâm tâtnatkât moip. Zorat um kâlak sot bâliñâ zorat kâlakñâ birâm kut njâi njâi salek sot târârakñâ zo mem ândinat.

⁹Nâ mârum ekap njâi itâ kulemgum zingâwan. Zen lañ mâman a ambân zen sot naleman kânok niniñ sot tâtat mâme mân upi. ¹⁰Den parâwan, zo um kâtik zengât mân sâwan. Um kâtik a zen lañ ândime. A zengât kut njâi njâi âkñâle op kâmbu upme. A lopio hurat kwap ândime. A um kâtik yatâ zo birâziñgâbigât mân sâwan. Zen a yatâ zo dap yatâ zâmbam nangâbi. Zen hân birâm sumbemân zâim zâmbanbi, zorik. ¹¹Nâ itâ zorat kulemgum zingâwan. Ijâiñâ Yesugât kâmurân ândim bâliñ mem ândiap, mo a njâigât kut njâi njâi âkñâle op lañ memap mo den bâliñ sâm ândimap,

mo lopio hurat kwâpmap, mo too kâtik nem um gulip opmap, mo kâmbu opmap. Kembugât kâmurân a bâliņâ zo yatâ mem ândie, zen zot tâtat mâme mân upi. Oi nalem ârândâņ mân nimbi. ¹² Yesugât kâmut âkņan ândie, zengât den mân sâm kubikziņgâbat. A Yesugât kâmurân ândie, zengât tosgât den sâm kubikziņgânetâ dâp upap. ¹³ A âkņan ândie, zengât tosgât den hâuņâ zo Anutuņâ sâbap. Zen ko bâliņ mâme a zo zengât osetziņan gâbâ diim âi âkņan pambi. Zâk osetziņan mân ândibap.

Den muyagei ziiņak mân sâm kwâkâwe.

6 ¹ Zengâren gokņandâ nâiņâ bukuņangât kuk den mem ândibap, oi den zo Yesugât kâmut a sâtņâ zengâren mân sâm um kâtik a patâ zâkkâren sâbap? Zen zorat dap nâņge? Zo âlipņâ orotņâ? ² Yesugât kâmut a nen nâran a um kâtik zengât den sâm kwâkânat. Zo nâņge? Oi zi Yesugât kâmurân gok zengâren den mâik nâi muyagei ziiņak mindumindu op sâm mân kwâkâbi mo? ³ Nâran nen sumbem a zengât den sâm kwâkânam mân kwaknat. Zo nâņge? ⁴ Hânân narâk ziren den muyagei âlip sâm kwâkânat. Zorat wangât kut nâi yenņangât den muyagei a um kâtikziņ zengâren mem âinetâ sâm kwâkâme. ⁵ Zen den zo nâņgâm aņun upigât dâzâņguan. Zen dap nâņge? Zengâren a nâņgânâņgâņoot nâi mân ândiap? Zengâren den nâi muyagei zâkkâren mem âine sâm kubikpap. ⁶ Nâņgânâņgânâ zo yatâ ziap. Zen ko yatâ mân upme. Buņâ. Yesugât kâmurân gokņâ nâiņâ buku nâi sot den muyagei a um kâtik zengâren mem âine sâm kwâkâme.

⁷ Zengâren den âsagemap, zorâņ siņgi âlipkât kâwali koi gemap. Mâtâp nâi, zorat sa nâņgânek. A nâiņâ kulem bâliņâ otgigi denân mân pam tosaņâ birâņangâna yen zimbap. Tosa muyagei um kâtik a zengâren mân pâmban. Nâ zorat nâņga mâtâp âlip nâi uap. Zen wangât yatâ mân upme. ⁸ Zen ziiņak bâliņâ op bukurâpziņangât kut nâi nâi betziņan mime. Zo nâin gokņâ buņâ, Yesugât kâmurân gok. Bukurâpziņ zen sot ârândâņ upme.

⁹⁻¹⁰ Den zi nâņgâm biraņbi. Bâliņ mâme a ambân zen Anutugât um topņan mân ândibi. Zen umziņ mân kâitkunek. Laņ mâman a sot kware suņa mem ândiândiņ. Ambân mem birâ sot bâliņ upme, Kâmbu orot sot sikumgât âkņâlime, Too kâtik nem um gulip upme, A den bâliņ sâme sot kâmbam ku. A yatâ zorâņ Anutugât um topņan mân bagibi. ¹¹ Oi zengâren gâbâ a nâmbutņâ ziņ yatâ op ândiwe. Ka zen Kembuņâ umziņ saņgorip. Kembuņâ um hâlâlu minziņgip sot tosa buņ minziņgip. Zo Kembu Yesu Kristogât kot mem ândie sot Anutuniņangât Kaapum sot ândie, zorat yatâ otziņgip.

Bâliņangât girem den.

¹² A nâmbutņâ ziņ itâ sâme, “Kut nâi nâi, zo orotņik ziap.” Ka nâņâ sa nâņgânek. Kut nâi nâi nâmbut orotņâ zorâņâ mân betniņan memap. Kut

ŋai ŋai, zo orotŋik ziap, Ka zobâ ŋaiŋâ kembu otnibâ sâi zâkkât kore mân upat. ¹³Nalem, zo tep kâmbogât siŋgi. Oi tep kâmbu, zo nalemgât siŋgi. Bet Anutuŋâ sâi nalem sot tep kâmbu zo ârândâŋ buŋ upabot. Sâkniŋ zo mâtâp ambân zen sot ândiândiŋ mo ambân nâmbutŋâ zen sot laŋ ândiândiŋaŋgât siŋgi buŋâ. Zo Kembugât siŋgi. Kembu zâk sâkkât mariŋâ op ândiap. ¹⁴Anutuŋâ Kembu Yesu mumuŋan gâbâ mângei zaarip. Zo yatik imbaŋaŋandâ mânŋiniŋgâbap.

¹⁵Nânŋâm biraŋbi. Kembugât kâmut nen Kristogât sâk bonŋâ op ândien. Kristo zâk kâukniŋ ândiap. Oi nen kiŋ bikŋâ yatâ op ândien. Oi zen dap nânge? Kristo sot pâlâtâŋ op ândien, neŋgâren gâbâ ŋaiŋâ âi mâtâp ambân sot pâlâtâŋ op ândei dâp upap? Buŋ kâtikŋâ. ¹⁶Zen itâ nânŋâm biraŋbi. “A ŋaiŋâ ambân laŋ mâman ŋai sot pâlâtâŋ oitâ zet sâk kânok upabot.” Zorat Kembugât ekabân den ŋai itâ ziap,

“Zet zagâtŋâ kânok op ândibabot.”

¹⁷Nen âlip nânŋen. Ŋai zâk Kembu sot pâlâtâŋ oi um dâpziŋŋâ kânok upabot. ¹⁸Zen laŋ mâman ambân zo kândâtzâŋgobi. A ŋaiŋâ bâliŋâ nâmbutŋâ upap, zorâŋ sâkŋâ mân tâmbetkubap. Ka ŋai zâk zik ambin birâm ŋai sot ândibap, zâk zikŋâ sâkŋâ tâmbetagobap. ¹⁹Zen zitâ nânŋâme? Tirik Kaapumŋâ umziŋan tâtat mâme opmap. Zorat sâkziŋ zo Tirik Kaapumgât namâ. Zâk zeŋgât um sâkziŋan ândibapkât Anutuŋâ sâŋgongoi geip. Zen sâkziŋaŋgât mariŋâ buŋâ. ²⁰Kembuŋâ mârur sâŋgânziŋ mei zâkkât siŋgi urâwe, ândie. Zorat zen sâkziŋâ târârak galem op ândine a nâmbutŋâ ziŋâ ziŋgitŋâ Anutu sâm âlip kwâkŋaŋgâbi.

Ap ambin zeŋgât den.

7 ¹Zen ekap kulemgum nim mâsikâniwe, zorat hâuŋâ sa nânŋânek. Nâ itâ nânŋan. A ŋaiŋâ ambân mân mem yen ândei sâi ko âlip opap. ²Ka bâliŋaŋgât mâsimâsikâ gâi bâliŋ upegât aŋâ ambân mem zâk sot pâlâtâŋ op ândibap. ³Oi agât sâkŋâ ambin mân aŋgân kârâŋaŋgâbap. Oi ambân zâk yatik sâkŋâ aŋŋâ mân aŋgân kârâŋaŋgâbap. ⁴Ambân zâk sâkŋaŋgât mariŋâ zikŋik mân ândiap. Zo aŋŋaŋgât siŋgi. Oi aŋŋâ zo yatik sâkŋaŋgât mariŋâ zikŋik mân ândiap. Zo ambinŋaŋgât siŋgi. ⁵Zorat ap ambin zen sâkziŋ mân aŋgân kârâyaŋgâbi. Yen ninâu sâm ândim den saam yatâ utne dâp upap. Satâŋgât mâsimâsikâyân loribegât narâk pânŋkânogâk yatâ ândibi. ⁶A ambân miangâbigât op san, zo sâm kâtigemŋâ mân san. ⁷Anutuŋâ imbaŋâ nigi ambân mân mem yen ândian. Nâ ândian, yatik ândibigât otnigap. Ka Anutuŋâ imbaŋâ ŋai zikŋik zikŋik niŋgâmap. Nen dâbâk buŋâ, ŋai itâ, ŋai yatâ. Zorat a ambân âlip miangâbigât san.

⁸A ambân sigan sot malâ, zeŋgât itâ san. Zen nâ yatâ op yen ândine âlip upap. ⁹Ka zen umziŋan âkŋâleziŋandâ diiziŋgi bâliŋan bagim tâmbetagobegât op miangâm ândibi.

¹⁰ Ap ambin zengât den sa nângânek. Den zi nâgât bujâ. Kembugât den. Zengâren gâbâ ambân nâinjâ apjâ mân birâbap. ¹¹ Oi ambinjandâ apjâ mârum birip oi ko a bujâ, yen ândibap mo dum apjoot miangâm ândibabot. Oi yatik a nâinjâ ambinjâ mân birâbap.

¹² Nâmbutjâ zengât den zi sa nângânek. Kembugât den bujâ. Zi ninâ den uap. Kembugât kâmurân a nâi âmbinjâ um kâtik ândibap, oi ambân zorâj zâk sot ândibat sâi mân birâbap. ¹³ Mo Yesugât kâmurân gokjâ ambân nâi zâkkât apjâ um kâtik ândibap, oi a zorâj zâk sot ândibat sâi mân birâbap. ¹⁴ A um kâtik zo ambinjâ Kembugât sijgi, zâkkât mâsop zorâj zâkkâren arip. Oi um kâtik ambân zo apjâ Kembugât sijgi, zâkkât mâsop zorâj zâkkâren arip. Oi yatigâk murarâpziq Kembugât sijgi op ândibi. Zo buj sâi um kâtik ândibe. ¹⁵ Um kâtik a mo ambân nâinjâ birâbam sâi mân angân kârânjâgâbi. Zorat pâke mân ziap. Anutuâ lumbejan ândibigât diizijip.

¹⁶ Ambân, gâ apkâ Kembugât mâtâbân diina gâbap mo bujâ? Zo nângat?

A, gâ ambingâ Kembugât mâtâbân diina gâbap mo bujâ? Zo nângat?

¹⁷ Zen zikjik zikjik kinkin zoren mo zoren kine Kembujâ ândiândi muyageziqjip sot nep sâm ziqjip, zo yatik sijgi âlibân ândibi. Nâ den zo Yesugât kâmut kamân dâp dâzângoman. ¹⁸ Zengâren nâi zâk kwabâ kwâkñangâne ândei Kembujâ diinjâqjip, zâk mân birâbap. Oi a nâi zâk kwabâ mân kwâkñangâne ândei Kembujâ diinjâqjip, zâk kwabâ kwâkñangâbigât mân sâbap. ¹⁹ Kwabâ kwatziqgâwe mo kwabâ mân kwatziqgâwe, zorat nângâne bon mân upap. Anutugât den luluq, zorâj bonjâ uap. ²⁰ Nâi zâk kinkinjâ zoren mo zoren kiri Kembujâ diigip, kinkinjanâk zo kinbap. ²¹ Gâ kore mâman a ândina Kembujâ diigigipkât nângâm kwâkâ mân upan. Olanjinâ sâne mân kwâkâban. ²² Nâi zâk kore a op ândei Kembujâ bâlijangât tâgân gâbâ olanjâqji Kembugât a bonjâ op ândibap. Nâi zâk a bonjâ ândei Kembujâ gâsui Kristogât kore a op ândibap. ²³ Kembu zâk sângânziq meipkât zâkkât kore a op ândie. Zorat a nâinjâ kembu otziqgâbâ sâi mân nângâbi. ²⁴ Bukurâpnâ, nâi zâk kinjâ sijgi âlip nângip, tengâ zorenâk narâk ziren kinjâ Anutu sot pâlatâj upap.

A ambân sigan, zengât den.

²⁵ A ambân sigan, zengât den sa nângânek. Zi Kembugât den bujâ. Kembujâ tânnogi sijgi âlip mem ândimanjâ ninâ nângânângâyân den zi dâzângua nângânek. ²⁶ Narâk zi mâte uap, zoren sâknam patâ muyagibapkât a nâi zâk ambân buj ândibat sâm âlip upap. ²⁷ Ka ambân mein oi ko mân birâban. Ambân mân sâm giwe oi ko ambângât mân sâban. ²⁸ Gâ ambân mimbâ sâm mena mân bâlij upap. Oi ambân sigan nâinjâ a nâi mei mân bâlij upap. Ka miangâbi, zen sâkkât nep tuum

sâknam nângâbi. Nâ zorat nângâm itâ san. Zen yen sigan ândine âlip upap.

²⁹Bukurâpnâ den zi sa nângânek. Yesu takâbapkât narâk pânkânok uap. Zorat a ambirâpziņoot ândimeņâ ândinetâ ambirâpziņ buņ yatâ upap. ³⁰Oi umbâlâ op isem ândimeņâ ândine umbâlâ buņâ yatâ upap. Oi sâtâre op ândimeņâ ândine sâtâre buņ yatâ upap. Oi kut nâi nâi kwâlâmeņâ ândine sikum buņ yatâ upap. ³¹Oi kut nâi nâi anġâgwanġâ upmeņâ ândinetâ yen ândime yatâ upap. Hângât kulem zi ek nângâme, zo buņ upap. Yesu takâbapkât narâk pânkânok uap, zorat den zo san.

³²Zen hânân ândim kut nâi yenņanġât mân nângâm kwâkâm ândibigât san. A, ambân buņandâ Kembugât denâk nângâm ândimap. Kembuņâ zâkkât nângi âlip upapkât nângâmap. ³³Ka a ambinņootnâ ko sâkkât kut nâi nâi zorat nângâmap. Oi ambinņandâ zâkkât nângi âlip upapkât nângâmap. ³⁴A yatâ zo sâkkat kut nâi nâi sot Kembugât nepkât nângâm um zagât opmap. Ambân sigan zen Kembugât nepkârâk nângâme. Oi um sâkziņâ Kembugât siņgi upapkât nângâme. Oi ambân a sotnâ sâkkât kut nâi nâi zorat nângâm ândibap. Apņandâ zâkkât nângi âlip upapkât nângâbap. Ambân zo yatâ zorân sâkkât kut nâi nâi sot Kembugât nepkât nângâm um zagât opmap. ³⁵Zen âlipnâ ândim kwâtâtibigât den zi dâzâņguan. Mâtâp pâke kwatziņġâm mân san. Um nângânângâziņ zo Kembugâren pane zei ândibigât otnigi yatâ san.

³⁶Oi a nâi zâk bârâtņâ a mimiņanġât dâp oi anġân kârâbâ sâm upap. Oi bet nângi mân dâp oi ayân pâmbâ sâm pâi mân bâliņ upap. ³⁷Ŋâi zâk umņandâ itâ nângâbap, “Bârâtnâ yen ândibap.” Yatâ sâm um zagât mân upap. Yatâ sâm kâtigei dâp upap. ³⁸Zorat itâ sa nângânek. Ŋâi zâk bârâtņâ ayân pâi âlip upap. Ka a nâi zâk sâi bârâtņâ yen ândei âlip nâi upap.

Malâ zengât den.

³⁹Ambân nâi zâk apņâ ândei mân birâm ândibap. Apņâ moi ko a nâi mimbâ sâm âlip mimbap. A zo Kembugât a ândiap oi ko âlip miangâbap. ⁴⁰Ka ambân zorân apnâ buņ yen ândibat sâm yen ândibap. Zorat nânga âlip upap. Zo yatâ nâņgan. Oi den zo ninâ umġârâk buņâ. Anutugât Kaapumņâ nângânângânâ zo nigi san.

Lopiogât siņgi nalem, zorat den.

8 ¹Lopiogât siņgi sii nalem, zorat sâbâ. Korinti a zen itâ nângâme, “Nen aksik top nângânângâniņoot ândien.” Ka nâ itâ sa nângânek. Top nângânângâ zorân zâizâiņ muyagemap. Oi zen mân zâizâiņ upigât otnigap. Buku op ândiândiņ zo ko berân miangâm âlip ândibi. ²Ŋâi zâk buku orot mân op ândimeņâ Anutugât topnâ nângâm kwâtâtian sâmap, zâkkât itâ sânat, “Zâk mân nângâm kwâtâtiap. Nângânângâ bonņâ mân

zemņāņgap. ³Ņai zāk umņandâ Anutu gâsubap, zāk Anutuņâ buku okņajņgâbap.”

⁴Lopioġât siņgi sii nalem, zorat itâ nāņgâmen, “Lopio zāk bonņâ buņâ. Zāk wâgân mân ândiap. ⁵Anutu zāk kânokņâ bonņâ ândiap.” Nen yatâ nāņgâmen. Ka a um kâtik zen itâ sâme, “Hânân sot sumbemân lopio sot kembu doņbep ziap.” ⁶Nen ko itâ nāņgen, “Anutu Ibâniņ, zāk kânok ândiap. Zâkkâren gâbâ kut ņai ņai muyagem naņġip. Oi nen zâkkât siņgi ândien. Oi Kembu kânok, Yesu Kristo. Anutuņâ sâi Yesu Kristo, zāk nen sot kut ņai ņai aksik muyageniņġip. Oi zâkņâ galem otniņgi ândien.”

⁷Kembuġât kâmurân a nâmbutņâ zen topņâ yatâ zo mân nāņgâm ândie. Zen mârumņan gâbâ lopio hurat kwap ândim gawe. Zen siņgi âlibân bâbâ lolot ândime. Zen lopio zorat nāņgâne bon oi um kâtik, ziņ nalem lopioġât siņgi sâne zo nemņâ umziņ sumunkomap. ⁸Nâ den sa nāņgânek. Anutu zāk nalemgât opņâ nāņgi mân zâizâiņ uap. Nen sii nalem birindâ neņġât mân nāņgi geibap. Mo nalem neindâ mân nāņgâniņgi zâibap. Buņâ. Nalem, zo yenņâ. ⁹Zeņġâren gâbâ nâmbutņâ ziņâ nalemgât topņâ nāņgâm nalem nem tatne bukurâpziņ siņgi âlip bituktâ zemziņgap, zen ziņġitņâ bâliņ upeġât galem orangâm ândibi. A lolot yatâ zo lopioġât siņgi nalem nemņâ umziņ sumunkomap. ¹⁰Gâ lopio zāk bon buņ sâm lopio namin zâim nalem nem tâtna bukugâ ņai lotņâ, um oset a ga gekņâ niapkât nimbâ sâm zo yatik nemņâ umņâ sumunkumbap. ¹¹Bukugâ siņgi âlip bituktâ zemņāņgap, zāk Kristo ġilâmņandâ sâņġân meip. Zâk ġâġât kâtikkâņġât lorebapkât ġirem uan. ¹²Zen lopioġât siņgi nalem nemņâ bukurâpziņ um oset ândime, zen umziņ mem tâmbetkune um gulip upi, zo ko yatik Kristo tâmbetkubi yatâ upap. ¹³Zorat nâ sii nalem nimbam bukunâ lolot zo tâmbetkubatkât nāņgâm kwâkâ op sii nalem birâm yen ândibat. Zo yatik op ândimâmbat.

Paulo zāk nepņāņġât den sâip.

9 ¹Korinti a zen nâġât dap nâņġe? Nâ Aposolo buņâ? Nâ yatâ mo yatâ upatkât otnigi saanine dumunân ândian? Nâ Kembuniņâ Yesu Kristo mân egâwan? Korinti a zen ziiņak topnâ nāņġâm biranņbi. Nepņāņġât bonņâ Kembuġât mâsobân muyageip, zorat ko zen siņgi nāņġâ a ambân urâwe, zo. ²Kamân ņâin gok nâmbutņâ zen nâġât Aposolo mân sâme motņâi. Zen ko topnâ âlip nâņġe. Nâ perâkņak zeņġât Aposolo op ândiman. Nâ Aposolo nepņāņġât bonņâ Kembuġât mâsobân zen Kembuġât a ambân urâwe.

³A ninâ topņāņġât sâme, zen den itâ mâburem ziņġan. ⁴Zeņġâren gâbâ nâmbutņâ zen nen nepniņāņġât sâņġân zeņġâren gâbâ too nalem mân minatkât sâme. Zen wangât yatâ sâme? Aposolo nâmbutņâ zen mâtâbân âim gane too nalem ziņġâme. ⁵Aposolo nâmbutņâ sot Petero sot Kembuġât murâpņâ, zen ambirâpziņoot kamân toren toren âim gane nalem mot

zingâne aposolo nep tuume. Oi nambutjâ nen yatâ mân utnatkât sâwe. ⁶Nâ sot Banaba, net betjâ nep tuum ândim kât muyagem sâkkât kut nâi nâi sângân mem ândiratkât se. Net yatik op ândim mân birâratkât se. ⁷Den nâi mâsikâzinga sânek. Kâwali a nâinjâ zikjâ nalem sot kut nâi nâi muyagemap? A nâinjâ nep kârâm kâmiri bonjâ muyagei mân mem nimbap? Mo nâinjâ nonij makau nepjâ tuumjâ zengât nam mân mâsan nimbap?

⁸Den zi a den san? Buñâ. Kembugât gurumin den ekabân den yatik ziap. ⁹Mosejâ Kembugâren gâbâ den mem itâ kulemgoi ziap,

“Wâugâ zuu zigi mem ko goka mân pindâna mân dâp upap.”

¹⁰Oi dap nânge? Den zo Anutuñâ wâu zengârâk nângâm sâip? Mo neñgât nângâm sâip? Den zo a neñgât op sâip. Njâi zâk nepjâ kârâm kâmitmap, zâk bonjâ oi nimbatkât nângâm nep zo tuumap. Oi yatigâk nâi zâk nebân hibuk pitâbap, zâk bonjâ muyagei nimbatkât nângâm tuubap. Anutu zâk yatâ nângi ziap.

¹¹Nen zengâren umgât nep tuumjâ zengâren gâbâ sâkkât kut nâi nâi minatkat nângâne yâmbâremap? ¹²A nambutjâ zij zengâren gâbâ nalem sikum minetâ nen zengâren nep topkwap tuuwennâ mân minatkat se?

Nâ itâ sa nângânek. Nen Kristogât sijgi âlip laj kâri pâke pambemgât zengâren gâbâ nalem sikum mimiñâ sâsâñ, zo birâm betjâ sâknam nep tuum nalem mot muyagem nem ândiwen.

**Paulo zâk nep tuum Korinti zengâren gâbâ
sângânjâ mân meip, zorat sâtâre oip.**

¹³Kembugât sijgi nalem uuñâ a tirik namin nep tuum ândime, zen namin nalem mem nime. Oi Anutugât sijgi nalem kut nâi nâi pâpanjâ, zoren tuume, zen zoren gâbâ nalem nambutjâ mem nem ândime. ¹⁴Kembu zâk sijgi âlip sâsâñ a, nen yatik sijgi âlip sâindâ betniñan mimbigât sâip.

¹⁵Nâ ko mâtâp zo mân lânman. Kât sikum mân meman. Oi zen yatik otnibigât ekap zi mân kulemgum zingan. Nâ zengâren gâbâ kât mot mân meman, zorat sâtâre opman. Oi nâ itâ nângâm kâtigian. Nâ yatik op ândim ma ko mumbat. A nâinjâ kât nigi ko nâ dap yatâ zâizâinj op sâtâre den dum sâbat? Zorat kât mot zengâren mân mimbat. ¹⁶Nâ sijgi âlip den dâzângom ândiwan, zorat dap yatâ zâizâinj den sâbat? Nep zo Anutuñâ kwâknan pâip. Den sijgi âlip zo mân dâzângobat oi ko, yei, Kembuñâ dap otnibap? ¹⁷Nep zo ninâ umgât tuuwan sâi ko sângân membam. Ninâ umgât mân tuumangât zâizâinj mân upat. ¹⁸Zâizâinj opman, zorat topjâ itâ. Nâ sijgi âlip mem ândiman, zo a dâzângom ândim zengâren gâbâ sângân mân meman. Nâ zorat sâtâre opman. Oi sijgi âlip sâman, zo sângânjâ sâkkât kut nâi nâi mimban sânetâ birâman.

Paulo zâk a top top zengât kore a oip.

¹⁹Nâ a aksik zengât dumunân mân ândiwan. Kore mâman mân ândiwanjâ laj kore otzingâm ândian. A donjap zij sijgi âlip nângâm

Kembugât sîngi upigât yatâ op ândian. ²⁰ Yuda a zen sot ândim Yuda zengât orot mâmegât tengâyân ândiwan. Zo Yuda a ziņ Kembugât sîngi upigât yatâ orâwan. Mosegât gurumin den zo lum kore upme, zen sot ândimņâ gurumin dengât kore a yatâ orâwan. Ninâ gurumin dengât kore a bujandâ a kore upme, zen Kembugât sîngi upigât orâwan. ²¹ Um kâtik a, Kembugât den mân nângâme, zen sot ândim ziņ ândime, zo yatâ orâwan. Um kâtik a, zen Kembugât sîngi upigât yatâ orâwan. Nâ Anutugât mâteņan gurumin den mân nângâm ândim buj. Nâ Yesu Kristogât den kâtik, zo mem ândiman. ²² A sîngi âlip bituktâ zemziņgap, zen sot ândim orot mâmeziņ yatâ op ândiwan. Zen Anutugât sîngi âlip nângâm Kembugât sîngi upigât yatâ orâwan. A top topņâ zengâren ândim zengât holiyâk mem ândiman. Zo nâmbutņâ ziņ Anutugât sîngi upigât yatâ op ândiwan. ²³ Zo yen bujâ. Sîngi âlip laņ kârâm âibapkât yatâ opman. Oi sîngi âlip bonņâ zo nâgâren sot zengâren âsagibapkât yatâ op ândiman.

Sârârâk kârâm kâtigem âi kikerân takâm neule muyaginat.

²⁴ Zen itâ nângâme mo? Dâp orotņangât sombemân a katep zen aksik sârârâk kârâbi. Ka neule mimiņ, zo ko a kânokņak kâtigem âi mimbap. Oi zen yatik sumbemân neule mimbigât kâtigibi. ²⁵ Katep zen imbaņâziņangât dâp op kendon ândime. Zen neule yenņâ, zinziņ kâtik buj, zorat yatâ upme. Nen ko sumbemân neule zinziņ kâtik, zorat yatâ utnat. ²⁶ Nâ ninak sârârâk kârâman, zo kiket zo ekņâ târârâgâk âiman. Nâ kâlâunâ yenņan mân lum pâman. ²⁷ A sîngi âlipņâ dâzâņgom ândia Anutuņâ nâgât nâņgi mân dâp oi kâbakņenigi ginņâ opamgât sâknangât âkņâlê zo mem gei kwap kubikņâ sâknangât a kutâ op ândiman.

Isirae a zengâren kut ñai ñai muyageip, zorâņ giremniņ uap.

10 ¹ Bukurâpnâ, nâ Isirae a sâkurâpniņâ kut ñai ñai urâwe, zorat sa nângânek. Zen aksik Mose sot unumunum ombeņan âim saru nirem nâmbut âiwe. ² Zen aksik Mosegât kâmut upigât unumunum ombeņan âim saru nirewe. Too zorâņ too saņgonziņgip yatâ oip. ³ Oi Anutuņâ nalemu muyagem ziņgi zen aksik niwe. ⁴ Oi too Anutuņâ muyagem ziņgip, zo zen aksik niwe. Too zo Anutugât kârân gâbâ gei niwe. Oi kât zorat kutņâ Kristo. Kristo zâk hân kabâņan too ziņgip, zorat dâp galem otziņgâm ândeip. ⁵ Ka zengâren gâbâ doņbep patâ Anutuņâ ziņgiri mân dâp oi mirâ kamân kâtikņan kâbakņeziņgi mom naņgâwe. ⁶ Zengâren kut ñai ñai muyageip, zorâņ giremniņ uap. Zen bâliņ urâwe, zo nen yatik upemgât. ⁷ Mosegât kâmurân gâbâ nâmbutņâ zen lopiogât kore mâman urâwe. Korinti a zen ko yatâ mân upi. Mosegât a gakârâpņâ, zen Kembugât nelâmzâņgoi lopiio sobim sâtâre urâwe. Zorat Kembugât ekabân den ñai itâ ziap,

“A zen ge tap sii nalem nemņâ zaat kep kom kirâwe.”

⁸Oi Mosegât kâmurân gâbâ nâmbutņâ zen laņ op ândiwe. Nen a ambân laņ ândiândiņ zo yatâ mân utnat. Zen bâliņ urâwegât sirâm kânogân 23 tausen yatâ zo ziņ muwe. ⁹Nen ko Kembugât mâteņan bâliņâ mân utnat. Zâizâiņ mân utnat. Zengâren gâbâ nâmbutņandâ zâizâiņ utne Anutuņâ sâi mulumņâ ziņgi muwe. ¹⁰Oi nen Kembugâren âkon den mân sânat. Zo zengâren gâbâ nâmbutņandâ âkon den sâm Kambu sâm bâliņ kwâkņangâne tâmbet tâmbet mariņandâ tâmbetzâņgoip.

¹¹Zengâren kut ñâi ñâi âsageip, zorâņ giremniņâ uap. Hângât narâkņâ âkâbâ sâi narâk patâ mâte oi ândien, neņgât den zi sâm giremniņ kulemuwe. ¹²Zorat Korinti a zengât girem den ñâi dâzâņgua nâņgânek. Ñâi zâk zikņangât nâņgi zâizâiņ op itâ sâmap, “Nâ a kâtikņâ.” Yatâ sâbap zo ko lorebapkât galem oraņgâm ândibap. ¹³Zengâren mâsimâsikâ âsagem gâip, zo a doņbepziņangât dâp muyagemap. Oi Anutuņâ sâi kâtigemap, zâk mâsimâsikâyân mem bâbâlâņ koi imbaņâziņangât dâp mân walâbap. Oi mâsimâsikâ gâbap dâp mâtâp ñâi tirâpzâņgoi âlip kâtigem kinbi.

Kembugât nalem nem Sataņgât nalem niniņ, zo mân taap.

¹⁴Zorat opņâ bukurâpnâ, zen lopio sot lopiogât siņgi sii nalem, zo kândâtkom ândibi. ¹⁵Zen nâņgânâņgâziņoot ândime, zorat den zi sa ziiņak nâņgâm iknek. ¹⁶Waiņ hâkobân zeip, zorat sâiwap sâmņâ nemņâ Kristo gilâmņangât op târotâro upmen. Nalem namuņ nemņâ Kristogât sunum sot târotâro upmen. Zo nâņgâm birañbi. ¹⁷Nalem kânok zo nemņâ a doņbep nen kâmut kânok upmen. Kristo sot pâlâtâņ op kâmut kânok upmen.

¹⁸Zen Isirae a ziņ upme, zo nâņgânek. Kembugât tirik namin Kembugât siņgi nalem uuņâ a ândime, zen nep zo tuum ândim Kambu sot târotâro upme. Oi zen kâmut kânok op Anutuņgât siņgi nalem pâpanņan nep tuum zobâ nalem nâmbutņâ mem nem ândime. ¹⁹Den san, zorat topņâ dap yatâ? Lopiogât sii nalem niniņâ, zorat nâņgâne bon upapkât san mo? Mo lopio zikņangât nâņgâne bon upapkât san? ²⁰Yatâ buņâ. Den san, zorat topņâ itâ. Um kâtik a, zen ko lopiogât sii nalem ume, zo Anutuņgât siņgi buņâ. Zo Sataņ sot wâke, zengât siņgi uap. Oi nâ Korinti a zengât itâ san. Zen Sataņ sot wâke zen sot târotâro mân upi. ²¹Kembugât hâkobân gâbâ too nem wâke zengât hâkobân gâbâ too niniņâ, zo mân taap. Oi Kembugât nalem nemņâ wâke zengât nalem niniņâ, zo mân taap. ²²Kambu zâk kuk otņiņgâbapkât yatâ utnat? Mo dap nâņge? Neņgât imbaņandâ zâk wâlâp? Yatâ buņâ.

Ñâi zâk zikņangât nâņgi zari ândei mân dâp upap.

²³A ziņ itâ sâme, “Kut ñâi ñâi, zo orotņik ziap.” Ka nâ itâ sa nâņgânek. Kut ñâi ñâi nâmbutņâ oindâ zorâņâ mân betniņan mimbap. ²⁴Ñâi zâk zikņangât mân nâņgâm bukuņangât nâņgâbap zo ko âlip upap.

²⁵ Angâgwanğâ minduminduyân zuu bâu sângân minâ sâm âlip mimbi. Um oset mân upi. Zi lopiogât sîngi sâm mân mâsikâzingâbi. ²⁶ Wangât, Kembuniğâ zâk hân sot kut nâi nâi piksâm ziap, zorat mariğâ ândiap, zorat.

²⁷A um kâtik nâiğâ buku otziğgâm mirânan zâinâ sâi zâibi. Oi sii nalem ziğgi zorat topğâ mân mâsikâm nimbi. ²⁸Ka nem tatnetâ bukuziğâ nâiğâ ga dâzângobap, “Bâu zi lopiogât sîngi sâsânan gokğâ.” Yatâ sâbap oi ko mân nimbi. Zo sâm muyagem ziğgâbap, a zâkkât op nângâm birâbi. ²⁹Zo nine umziğ sumun opapkât buğâ. Nalem zo ninetâ sâi ko bukuziğâ nieğât nimbâ sâm nem um sumun opapkât. Nâ yatâ sa zengâren gâbâ nâiğâ itâ sâbap? “Ninâ umnâ nângâm kwâka mân zei upâ sa bukunâ nâiğâ pâke pâmbap? ³⁰Nâ Anutugâren sâiwap sâm nia wangât bukunâ nâiğâ nângâm bâliğ kwatnibap?”

³¹Nâ zorat itâ sa nângânek. Zen sii nalem ninam mo kut zo mo zo utnam a ziğ ziğitğâ Anutu sâm âlip kwâkğangâbigât nângâmğik upi. ³²Zen Yuda a sot Grik a sot Anutugât kâmut zengât mâteziğan tosaziğ buğ ândine âlip upap. ³³Nâ yatigâk a top topğâ zen niknetâ dâp upapkât nângâm ândiman. Nâ ninağgât nângâm buğâ. A doğbep, zengât nângâm opman. Zen Kembugât sîngi âlip nângâm âlip upigât nep tuuman.

11 ¹Nâ Kristogât mâtâp lânman. Zen zo yatik orot mâmenâ ek nângâm wâratkum ândibi.

A ambân topniğâ.

²Zen kut nâi nâi orâwan sot den dâzângowan, zorat nângâm lum upme. Zorat nânga âlip opmap. ³Oi zi den nâi sa nângânek. Kristo zâk agât kâukğâ. Anğ ambângât kâukğâ. Oi Anutu zâk Kristogât kâukğâ. ⁴Minduminduyân a nâi zâk kâuk pâkeğâ tâi ninâu sâbap mo Anutugât den sâm muyagibap. Yatâ oi kembu patâğğâ ağun upap. ⁵Minduminduyân ambân nâi zâk kâuk pâke buğ ândim ninâu sâbap mo Anutugât den sâm muyagibap. Zâk yatik oi apğâ ağun upap. Ambân yatâ zo, zâk ambân lağ ândiândiğ kâukziğ sâmot mimiğâ, zen yatâ ağun upap. ⁶Ambân nâi kâuk pâke mân pam ândei kâukğâ mânângât nângâne ağun oi dâp upap. Ka ambân zo yatâ okğangâbigât ağun opğâ kâuk pâke pam ândibap. ⁷Minduminduyân a zâk kâuk pâke mân pam ândibap. A, zâk neule âsakğâ mariğâ, Anutu, zâkkât holi tobat sot wikin yatâ. Ambân ko, zâk agât wikin.

⁸A, zâk ambângâren gâbâ mân muyageip. Ambânğâ agâren gâbâ muyageip. ⁹A, zâk ambângât opğâ mân muyageip. Buğâ. Ambân, zâk agât opğâ muyageip. ¹⁰Ambân, zâk agât ombenğan ândiapkât kâuk kâpim ândibap. Yen ândei sumbem a ziğ iknetâ bâliğ opapkât sâsâğ.

A sot ambân, nen ârândâğ Kembugât mâteğan kinat.

¹¹A, zâk zikğik Kembugât mâteğan mân kinbap. Ambân, zâk zikğik Kembugât mâteğan mân kinbap. ¹²A ambân ârândâğ kinbapot. Ambân,

zâk agâren gâbâ muyageip. Zo yatik a nen ambân zengâren gâbâ âsagimen. Nen sot kut nâi nâi zo Anutugâren gâbik gawen.

¹³Zen ziiŋak nângâm iknek. Minduminduyân ambân nâi kâuk pâke buŋ ândim Anutugâren ninâu sâi dâp upap mo buŋâ? ¹⁴Oi a nâi zâk kâuk sâmotŋâ kârep mem ândei ikne dâp upap mo buŋâ? Zorat topŋâ mârur sinŋi âlip mân mem ândiwe, zen zoren nângâm ândiwe. ¹⁵Oi ambân nâi kâuk sâmot ilimbam tâi ikne âlip opmap. Anutuŋâ kâuk sâmot ilimbam zingâmap, zo kâuk pâkeziŋ. Kâuk sâmot ilimbamŋâ zo zâkkât neulenŋâ. ¹⁶Ŋâi zâk den zi birâbâ sâm itâ nângâbap. Zo birâbirân, zo nen sot Anutugât kâmut nâmbutŋâ nen mân upmen.

Korinti a zen nalem nem gulipmalip urâwe.

¹⁷Zen mindumŋâ kut nâi ziŋ upme, zorat nânga mân dâp oi girem dâzânguan. Zen âlip mân opŋâ bâliŋ op ândime. ¹⁸Yesugât kâmut zen mindunetâ kâsâp muyagemap. Zen ziiŋak kâmutŋâ kâmutŋâ sâm kâsâpagome. Yatâ sâm dâtnone nânga perâkŋak yatâ uap. ¹⁹Oi kâsâp zo yen buŋâ. Zengâren gâbâ nâmbutŋandâ den sinŋi âlip mem kâtigie, zengât topziŋ muyagibapkât âsagiap. ²⁰Ka zen nalem ninam mindumŋâ Kembangât nalem kâtik nem gulipmalip upme. ²¹Nalem mem gamŋâ ziiŋâ kâsâpkum zikŋik zikŋik nime. Ŋâi zâk tepŋangât opmap. Ŋâi zâk âkon buŋ nemap. Ŋâi zâk too waiŋ doŋbep nemŋâ um gulip opmap. ²²Wangât yatâ upme? Ziiŋ mirâ kârur ko yatâ upme? Zen nalem too ninâ sâm mirâziŋan nimbe. Zen wangât Anutugât kâmut zengât nângâne gigin oi a kanpitâ sot nalem buŋ ândime, zen aŋun kwatziŋgâme? Zorat wan den dâzângobâ? Nâ sâm âlip kwatziŋgâbat? Buŋâ. Nâ zirar mân sâm âlip kwatziŋgâbat.

Kembangât nalem niniŋ, zorat den.

²³Nâ Kembangâren gâbâ den mewan, zo zingâwan. Zo itâ. Kembu Yesu zâk Yudaŋâ tirâpzaŋgoi gâsuwe, zo mân âsageip, narâk zoren Yesu zâk arâpŋâ sot tap nalem meip. ²⁴Nalem nâi memŋâ sâiwap sâm namuŋ itâ sâip, “Zi sunumnâ. Zi zengât sinŋi san. Nâgât nângâm nalem zi itâ nem ândibi.” ²⁵Nalem ninetâ Yesuŋâ waiŋ too hâkop memŋâ itâ sâip, “Hâkop ziren târotâro irakŋangât gilâmnâ taap. Gilâmnandâ narâk ziren târotâro irakŋâ âsageziŋgâbap. Nimbi dâp nâgât nângâm yatik nem ândibi.” ²⁶Zen nalem sot too zo nimbi dâp Kembu moip, zorat sinŋi sâm muyagem ândine âburibap.

²⁷Zorat nâi zâk mân orotŋâ opŋâ Kembangât nalem sot too, zo nimbap, zo nem gulipkum tosa mimbap. ²⁸Zorat nalem sot too zo ninâ sâm umziŋangât topŋâ ek nângâmŋâ Anutugâren sâm muyagemŋâ nimbi. ²⁹Ŋâi zâk Kembangât sunum egi yenŋâ oi nimbap, zâk hâuŋâ mimbap. ³⁰Zen zo yatâ gulip upmegât nâmbutŋâ lolot sot nâmbutŋâ sisi mâsek sot

nâmbutjâ mârûm muwe. ³¹Niñak um topniñ ek nâñgâm kubigindâ sâi ko Kembuñâ hâuñâ mân niñgâbap. ³²Ka gulip okñañgindâ Kembuñâ hâuñâ niñgâm kubikniñgâmap. Um kâtik, zen sot tâmbetagobemgât op zo yatâ kubikniñgâmap.

³³Bukurâpnâ, zen nalem ninam mindum tatnetâ aksik gam nanğânetâ ko topwkap nimbi. ³⁴Ŋâi zâk tepñañgât okñañgi zikñâ mirin nalem nimbap. Zen mindum Kembugât nalem kâtik nem gulipkune hâuñâ muyageziñgâbapkât yatâ upi.

Den nâmbutjâ zo ninak gam dâzâñgobat.

Kaapumñâ neñgâren nep tuumap.

12 ¹Bukurâpnâ, Nen nep top top tuunat, zorat Kaapumñâ imbañâ niñgâmap. Zorat kwakpegât dâzâñgua nâñgânek. ²Zen mârûmñan um kâtik ândine a ziñ diiziñgâne lopio diñ buñ, zâkkâren pâlatâñ op ândiwe. Zen lopiogât kembuniñâ sâm kiñ topñan ândim gulipmalip op ândiwe. ³Zorat torenñâ ñâi itâ sâm dâzâñgua nâñgânek. Ŋâi zâk Anutugât Kaapumñâ mam okñañgi dap op itâ sâbap? “Yesu, gâ sâm bâliñ kwatgigan.” Oi ñâi zâk Tirik Kaapumñâ mam mân okñañgi dap op itâ sâbap? “Yesu, zâk Kembu patâ.”

⁴Anutugât umâlepñañgât op sâi Kaapumñâ imbañâ niñgi nep top top tuumen. Kaapum, zâk kânok. ⁵Kore orotñâ top top ziap, zo doñbep. Nep mariñâ, zo Kembu kânok. ⁶Siñgi âlipkât mâtâp topñâ topñâ ziap. Imbañâ mariñâ Anutu kânok. Zâk imbañâ muyagem niñgâmap. ⁷Kembugât kâmurân nen ârândâñ âlip ândinatkat Kaapum zâk a kânok kânok imbañâ muyagem niñgâmap. Ŋâi zâk Kaapumñâ mam okñañgi kut ñâi ñâi âsagemap, zorat topñañgât den nâñgâm sâmap. ⁸Ŋâi zâk Kaapumñâ mam okñañgi den nâñgânâñgâ zo sâmap. Nep zagât, zo mariñâ Kaapum kânok. ⁹Ŋâi zâk Kaapumñak mam okñañgi nâñgâm pâlatâñ patâ op ândimap. Ŋâi zâk Kaapumñak mam okñañgi a sisi mâsek kubikziñgâmap. ¹⁰Oi ñâi zâk sen mârât kulem tuubapkât imbañâ pindâmap. Ŋâi zâk Anutugâren gâbâ den mem sapsubapkât imbañâ pindâmap. Ŋâi zâk Kaapumñâ imbañâ pindi den sot kut ñâi ñâi zorat topñâ nâñgâm kubik sapsuamap. Zâk itâ sâmap, “Zo Kembugât Kaapumân gok.” Mo itâ sâmap, “Zo wâke sot Satañ, zengâren gok. Zo bâliñâ.” Ŋâi zâk siñgi âlip den gându uñakñan sâbapkât imbañâ pindâmap. A ñâi den gându uñak zo nâñgâm a dinniñan melâñbapkât imbañâ pindâmap. ¹¹Nep top top zo Kaapumñak tuumap. Kaapum zâk zikñak nâñgâm nep zo mo zo a mariñ dâp kâsâpkum niñgâmap.

Sâkniñ ko kânok, kore mâman doñbep.

¹²A nen sâkniñandâ kânok, ka sâkkât kore mâman, zo doñbep. Oi zen doñbepñâ mâpotnetâ sâk kânok uap. Oi Kristogât kâmut nen zo yatik.

¹³ Kaapum kânokŋak tooyân mâpotniŋgi kâmut kânogâk urâwen. Yuda a sot hân nâi gok, Kore a sot a kutâ, nen aksik Kaapum kânok zorigâk miwen. Kaapumŋâ umniŋan piksâm zimbapkât miwen.

¹⁴ Oi sâkkât kore, zo kânok buŋâ. Zo doŋbep. ¹⁵ Oi ki zâk dap op itâ sâbap? “Nâ bet buŋâ. Nâ sâkkât torenŋâ mân uan.” Den yatâ sâmŋâ dap op sâk birâm zikŋik ândibap. ¹⁶ Mo kindap zâk dap op itâ sâbap? “Nâ sen buŋâ. Nâ sâkkât torenŋâ mân uan.” Yatâ sâmŋâ dap op sâk birâm zikŋik ândibap. ¹⁷ Sâgân sinniŋâ zei sâi ko sâkŋâ kindap kârubap. Mo sâgân kindabâk zine sâi sâŋgân kârubap. ¹⁸ Anutu zâkŋâ yatâ nâŋgi zeipkât sâkkât kore nep top top sâm zingip. ¹⁹ Sâkkât kore mâman zen nepziŋ kânok oi sâi sâk zâk bâliŋ opŋâ buŋ opap. ²⁰ Zi ko kore mâman doŋbep, ka sâk ko kânok.

²¹ Senŋâ dap op bet itâ dukubap? “Nâ gâ buŋik âlip ândibat.” Mo kâukŋâ dap op ki itâ dâzâkobap? “Nâ zet buŋâ âlip ândibat.” ²² Yatâ mân ziap. Sâkninaŋgât torerâpŋâ lolotŋâ zen buŋ utne sâi âlip mân ândibem. ²³ Oi sâkniŋaŋgât torerâpŋâ giginâ ziŋâ galem otziŋgâmen. Oi sâkniŋaŋgât torerâpŋâ mân igikŋâ zo ekap zâŋgoindâ âlipŋâ yatâ ândime. ²⁴ Sâkniŋ torerâpŋâ muyap zime, zo yatâ neule mân pam ândimen. Oi Anutuŋâ sâk muyagem torerâp nâmbutŋâ giginâ zen nep patâ sâm zingip. ²⁵ Zo sâkniŋaŋgât torerâp kâsa mân op kore oraŋgâm ândibigât yatâ oip. ²⁶ Zorat torenŋâ nâiŋâ sâknam nâŋgi nâmbutŋâ, zen ârândâŋ nâŋgâbi. Mo nâiŋâ sâtâre oi nâmbutŋâ zen yatik sâtâre op nâŋgâbi.

Nep a topŋâ topŋâ ândie.

²⁷ Zen aksik patâ mâpotne Kristogât kâmut ue. Nep top top tuume, zo ko zen kâmut kânok ue. Zen Kristogât sâk bonŋâ yatâ ue. Kristo zâk kâukziŋ ândiap. Oi zikŋik zikŋik sâkŋaŋgât kore mâman ue. ²⁸ Oi Anutu zâk kâmut gakârâpŋâ, nengâren a itâ nâambarip. Aposolo gâsum sâlâpnâŋgoip. Ombenjan Anutugâren gâbâ den mem sâsâŋ a. Ombenjan den siŋgi âlip kwâkâm ziŋgâziŋgâŋ a. A sisi mâsek kubikziŋgâziŋgâŋ, berân mâme a sot a sâtŋâ, oi a den gându mârâtŋan sâsâŋ. Zo yatâ nâambarip. ²⁹ Nen Aposoloyâk nâambarip? Mo nen aksik Propete a mo kwâkâm ziŋgâziŋgâŋ a nâambarip? Nen aksik sen mârât tuutuŋaŋgât imbaŋâ niŋgip? Zo yatâ buŋâ. ³⁰ Nen aksik patâ sisi mâsek kubikkubikŋaŋgât imbaŋâ niŋgip? Mo den gându uŋakŋan sânatkât imbaŋâ niŋgip sot den zo nâŋgâm melâŋnatkât imbaŋâ niŋgip? Yatâ buŋâ. ³¹ Zorat itâ sa nâŋgânek. Zen Kaapumgât imbaŋan Yesugât kâmut mem kâtikŋan kwatziŋgânam op nep tuubi. Nep top top zorat san. Zi ko nep zo tuubigât nâŋâ mâtâp âlipŋâ nâi, zorat dâzâŋgua nâŋgânek.

Umninândâ mân gâsâyagom nep âlip tuugindâ mân dâp upap.

13 ¹ Nâ Kaapum imbaŋâŋan a gânduyân mo sumbem a zeŋgât gânduyân Kembangât den sâbam ua umnandâ bukurâpnâ mân

gâsâzânġobap zo ko sa lâmun kâmam yatâ den kwamitņik opap. ²Nâ Propete op ândim kut ñâi ñâi âsagemap, zorat topņâ nânġâbam sot siņgi âlipkât topņâ nânġâm kwâtâtebam oi bakņâ sa âbânġubapkât zorat nânġâm pâlâtân imbanġa zemniġi sâi ko umnandâ bukurâpnâ mân gâsâzânġobap, zo ko nâ a yenġâ opam. ³Oi kut ñâi ñâiņâ zemniġap, zo a kanpitâ ziņġâm nanġâm sâknâ bira kârâpkât siņgi opap, oi umnandâ bukurâpnâ mân gâsuziņġâbap zo ko nâ a yenġâ op nanġâbat. Kut ñâi ñâi zo ua sâi zorânġa âlipņan mân kwatnibap.

Buku opņâ mâtâp âlipņâ lâņnat.

⁴Ñâi zâk umņandâ bukurâpnâ gâsuziņġâmapņâ lumbeņâ ândibap. Bukurâpnâ, zen kuk mân otziņġâbap. Zâk sâk mâme mo zâizâiņ mân upap. ⁵Kut ñâi mân orotņâ zo mân upap. A zo zikņâ kutņâ mân mem zaatpap. Um kâlak buņâ. A zengât tosa mân mem ândibap. ⁶Bâliņandâ laņ kâri umbâlâ upap. Oi den bonņandâ laņ kâri zorat umâlep upap. ⁷A umņandâ bukurâpnâ gâsâzânġomap, zâkņâ bukurâp zengât nânġi zâizâiņ opmap. Oi bukurâpnâ ziņ kulem bâliņâ okņanġâne mân lorebap. Oi sâknam sot kut ñâi ñâi bâliņâ zo zâkkâren muyagei mân lorem kâtigem kinbap. Anutuņâ gâtâm tânnânġobap, zorat umâlip op mambât ândibap.

Buku orotņâ, zorânġ mân buņ upap.

⁸Umņâ buku orotņâ, zo mân buņ upap. Ka Kembugât den sâsânġ, zo buņ upap. Oi den gându ñâin ñâin sâsânġ, zo buņ upap. Den topņâ nânġânânġânġ, zo buņ upap. ⁹Zo itâgât. Hânân zi ândien, zorat op ko torenņik nânġâmen. Zorat op ko den sâmen, zo torenņik opmap. ¹⁰Gâtâm hânġât narâkņâ âkâbabân bonņâ muyagei orot mâmenij kwakņâ, zo buņ op nanġâbap. ¹¹Nâ katep ândiwanân katep den sâwan. Oi katep um yatâ nânġâm ândiwan. Bet ko lâmbatņâ a opņâ katep nânġânânġânġ, zo birâwan. ¹²Narâk ziren kut ñâi ñâi ikmen, zo tooyân egindâ gâtugât opmap, zo yatâ. Gâtâm ko bonņâ ek nânġânat. Narâk ziren torenņik nânġan. Gâtâm bonņâ ek nânġâbat. Anutuņâ nek nânġâmap, zo yatâ ek nânġâbat.

¹³Zinziņ kâtik zimbi, zo nânġâm pâlâtânġ, um bâbâlaņ op mambât ândiândiņ sot umņâ gâsâyagom buku orotņâ, zen karâmbut. Buku orotņâ, zo patâziņâ uap.

Anutugât den sâm muyamuyagiņ, zorânġa nep patâ.

14 ¹Zen umziņandâ gâsâyagom ândibigât kâtigibi. Kaapumņâ nep top top niņġâmap, zo tuunam kâtigibi. Anutugât den sâsânġ nep, zorat nânġâne zâizâiņ upap. ²Ñâi zâk den gându uņakņan sâmap, zo a mân dâzânġom Anutu dukumap. Zâk Kaapumņâ mam okņanġi den gându uņakņan sâi a zen kwakme. ³Ka ñâiņâ a denân Kembugât den sâm

muyagemapnâ a kâtigibigât betziñan mimbap. Zen um bâbâlan upigât dâzângomap. ⁴Ŋâi zâk den gându uñakñan sâmmapnâ zik umñâ Kembu sot pâlâtân op kâtigibapkât sâmmap. Ka ñâi zâk a kâmut zengât mâteziñan Kembangât den muyap sâm muyagemapnâ kâmut ziñ singi âlibân kâtigibigât sâmmap. ⁵Zen aksik patâ den gându uñakñan sâne nânga âlip upap. Ka Anutugât den a denân muyap sâm muyagine nânga âlip ñâi upap. A ñâi zâk Kembangât den muyabâk sâm muyagemap, zâk den gându uñakñan sâmmap, zo walâbap. A ñâi minduminduyân den gându uñakñan sâmñâ melân a denân dâzângoi âlip upap. Zâk yatâ opñâ Kembangât den muyap dâzângomap, zo yatâ upap. Yesugât kâmut zen Kembangât den nângâm âlip upigât otnigi yatâ san. ⁶Bukurâp, nâ zengâren gam den gându unakñan den sâm dâzângom dap op betziñan mimbat. Nâ Anutugâren gâbâ den ñâi mân mem ga muyap dâzângobat, zo dap op betziñan mimbap? Nâ nângânângâ den mo sâm kwâkâziñgâziñgâñ den mo Kembangât den ñâi mân mem ga dâzângobat, zo dap op betziñan mimbap?

Kembangât den ekapñoot mân sâbi.

⁷Kut ñâi yenñâ kâmam sot uluwet zo kune diñâ muyap mân sâi dap op nângâbi. ⁸Mo lâmun waatne kwamitñâ muyap mân sâi dap opñâ kâmbangât kut ñâi kubikñâ âi pâiziñgâbi? ⁹Oi zen yatik gându uñakñan den ekapkum sâne a nâmbutñâ dap op nângâbi? Dinziñâ zo yenñan âibap. ¹⁰Hân dâp a den gându top top zem ariap. Mâirâp ziñak dinziñâ zo nângâme. ¹¹A ñâiñâ den gându ñâi sâi nânga kwakmak upap. Den zorat mariñandâ nâgât nângi kamân ñâi gok upap. Oi nâ yatik zâkkât nânga zâk kamân ñâin gokñâ upap. ¹²Oi zengâren topñâ yatik ziap. Kaapungât imbanñâ zengâren muyagibapkât nângâm sâme. Zo âlipñâ. Ka nâ itâ sa nângânek. Zen Kaapungâren gâbâ imbanñâ mem Yesugât kâmut mem kâtikñan kwatzîñgâbigât otziñgi ândibi.

¹³Zorat den gându uñakñan den sâbapkât imbanñâ zemñangap, zâk den zorat topñâ nângâm mâburibapkât imbanñâ zorat Kembangâren ninâu sâi bekñan mimbap. ¹⁴Nâ den gându uñakñan ninâu sâbat, zo ko um dâpnandâ upap. Oi nângânângânâ zo mân nângâm kubiksa yen zimbap. ¹⁵Zorat nâ dap upat? Itâ upat. Nâ um dâpnandâ ninâu sâbat sot nângânângânandâ nângâm lâunandâ ninâu sâm sapsuga âlip upap. Um dâpnandâ kep mimbat sot nângânângânandâ nângâm simbitkum kep mimbat. ¹⁶Gâ um dâpkandâ den gându uñakñanâk Kembangâren sâiwap sâna a kândâtñan gokñâ diñgâ mân nângâmñâ dap op perâkñak sâbap? ¹⁷Gâ sâtâre den bonñâ zo sâban. Oi a zorân kwagi dap dap yatâ oi zorânñâ tângubap? ¹⁸Zen den gându uñakñan sâne nâ walâziñgâm sâman. Zorat Anutu sâiwap sâm dukuman. ¹⁹Ka nâ itâ sa nângânek. Den gându uñakñan sâsânangât nânga bon oi sâi minduminduyân den

gându uŋakŋan den kârep patâ sâbâ sâm sâbam. Nâ zorat nânŋa giap. Ka Kembugâren den memŋâ minduminduyân muyap sâm muyagigij, zorat nânŋa zariap.

Kembugât den âragunam katep tobat mân upi.

²⁰Bukurâpnâ, den nânŋâm kubikkubikŋanŋât nânŋânânŋâziŋandâ katep yatâ mân upi. Nânŋânânŋâziŋandâ lâmbatlâmbatŋâ zengât dâp upap. Bâliŋâ nânŋâbi, zo ko umziŋandâ katep mâik yatâ upap.

²¹Mârumŋan Yuda a ziŋ um kâtik ândine Kembuŋâ den ŋâi itâ sâip. Zen zo Kembugât gurumin den ekabân kulemgune ziap,

“Kembu zâk itâ sap, ‘Nâ hân ŋâin gokŋâ sâŋgonzânŋua kâmut zi zengâren gam den gându ŋâin ŋâin nâgât den dâzânŋone laŋ mân nânŋâbi.’”

²²Oi zorat torenŋâ sâbâ. Gându uŋakŋan den sâsânŋ, zo top lâkulâku ŋâi uap. Oi zo Yesugât kâmut zengât siŋgi mân uap. Zo um kâtik zengât siŋgi. Oi Anutugâren gâbâ den mem muyapŋâ sâm muyamuyagij, zo top lâkulâku ŋâi uap. Zo a um kâtik zengât siŋgi buŋâ. Zo Yesugât kâmut zengât siŋgi.

²³Yesugât kâmut zen aksik mindum aksik gându uŋakŋan den sâne sâi a yenŋâ, a um kâtik zâk ziŋgitŋâ sâbe, “Um gulip otziŋap.” ²⁴⁻²⁵Um kâtik ziŋ ziŋgitŋâ sâi zorat nânŋâne Kembugât top lâkulâku ŋâi mân opap. Yesugât kâmut mindumŋâ Anutugât den muyap sâm muyagem tatne a yenŋâ, um kâtik ŋâi zengâren gam den sâbi, zo nânŋâbap zo ko aksik umŋanŋât topŋâ sâm muyagine den zo umŋan giari umŋâ melânŋap. Oi umŋan kut ŋâi ŋâi tik zemap, zo muyagei umŋâ melânŋi hânân gei pindiŋsâm zem Anutu mâpâsem itâ sâbap, “Anutu zâk perâkŋak zen sot ândiap.”

Bet bâsaŋ mân mindubi.

²⁶Bukurâp, zorat dap dap? Zen mindunâ sâm um bet bâsaŋ mân gabi. Ŋâi zâk sâtâre kep ŋâi mem gâbap. Ŋâi zâk kwâkâm ziŋgâziŋgân den mem gâbap. Ŋâi zâk Anutugât den uŋakŋâ. Ŋâi zâk den gându uŋakŋan sâbâ sâm sâbap. Ŋâi zâk den gându uŋakŋâ zorat top sâsânŋ sâbâ sâm sâbap. Zo Kembugât den laŋ kârâbapkât upi. ²⁷Den gându uŋakŋan den sânnâ sâm doŋbepŋâ buŋâ, zagât mo karâmbutŋâ sâbi. Doŋbepŋâ mân walâm sâbi. Oi zikŋik zikŋik sâne a kânokŋâ mâburem topŋâ sâbap.

²⁸Ka mâbumâbure a ŋâi mân tâi ko minduminduyân den gându uŋakŋan mân sâbi. Ŋâi zâk sâbâ sâm zâk zikŋik Anutugâren sâbap. ²⁹Anutugât den muyap sâsânŋ, zo a zagâtŋâ mo karâmbutŋâ sâbi. Oi nâmbutŋâ zen den zo nânŋâm sâlâpkum sâbi. ³⁰Ŋâi zâk tâi Kaapumŋâ umŋan den pâi sâbam oi a den kândom sâbap, zo birâbap. ³¹Anutugât den sâm muyamuyagij zo utnâ sâm upi. A ŋâiŋon sâm nanŋâm ge tâi a ŋâigoot

sâm dâzângobap. Sâm mânângât dâzângobi, zorâŋ âlip upap. Oi sâne a nâmbutŋâ zîŋ nângâm umziŋ bâbâlan upap. ³²Anutugât den sâsâŋ a zen Kaapungât den sânam otziŋgi sâbi. Mân sânam otziŋgi birâbi. ³³Anutu zâk gulipmalipkât Anutuŋâ buŋâ. Zâk lumberjan orotŋangât Anutu. Anutu kânok, diŋâ kânok. A kânokŋak pâtârâŋâk sâbap. Ambân zen minduminduyân den hiriŋsâm tapi.

³⁴Yesugât kâmut kamân dâp zen mindum ambân zen hiriŋsâm tapme. Korinti zen zo yatik utne dâp upap. Ambân zen yatâ opŋâ gigiŋâ ândibigât nenŋât orotŋâ yatâ ziap. Oi zo yatik Kembugât gurumin denân ziap. ³⁵Ambân zen den ŋâi mâsikâm nângânam mirâziŋan âi arâpziŋ mâsikâziŋgâbi. Ambân ŋâiŋâ minduminduyân den sâi anunŋoot upap. ³⁶Korinti a zen zâizâiŋ upme, zenŋât sa nângânek. Zen dap nâŋge? Anutugât denŋâ zenŋâren topkwap muyageip, mo zen ziŋŋik nângâwe?

³⁷Zenŋâren gâbâ ŋâiŋâ zikŋangât nâŋgi Propete mo a Kaapumŋoot upap zo ko den kulemgum ziŋgan, zo Kembugât sâtkât kulemguan, yatâ nângâbap. ³⁸Ŋâi zâk den zi nâŋgi bon mân upap, zo zâkkât nângindâ Anutugât den sâsâŋ a mân upap. ³⁹Zorat bukurâpnâ itâ sa nângânek. Zen Anutugât den muyap sapsusuŋ, zorat kâtigibi. Den gându uŋakŋan sâsâŋ, zorat pâke mân kwapi. ⁴⁰Minduminduziŋan gulipmalip mân op, orotŋigâk utnetâ a nâmbutŋâ zîŋ ziŋgitnetâ dâp upap.

Yesu zâk mumuŋan gâbâ zaatŋâ arâpŋâ zenŋâren muyageziŋgip.

15 ¹⁻²Bukurâpnâ, siŋgi âlip den dâzângua nângâwe. Oi zo mem ândime. Siŋgi âlip kwâkâm ziŋgâwan, zo yatik mem ândie oi ko âlip kubikziŋgâbap. Mo dap nâŋge? Siŋgi âlip dâŋ mân mem ândinetâ umziŋan bonŋâ mân âsageziŋgâbap?

³Zen siŋgi âlip nângâm ândibigât dâzângua nângânek. Siŋgi âlip nângâwan, zo dâzângowan. Zorat kâukŋâ itâ sâmbâzângowan. Kembu Yesu, zâk den siŋgi Kembugât ekabân ziap, zorat dâp opŋâ bâliŋangât suup mem moip. ⁴Oi Kembugât ekabân den ziap, zorat dâp Yesu hangoitâ zei sirâm karâmbuŋan Anutuŋâ mânŋei zaarip. ⁵Zaatŋâ Peterogâren muyageip. Zobâ arâpŋâ nâmbutŋâ zenŋâren muyageip. ⁶Oi Yesugât kâmut tenŋâŋâ 5 tausen walip, zo mindum tatne muyagei igâwe. Zenŋâren gâbâ donbepŋâ tok gwâlâ ândie. Oi nâmbutŋâ muwe. ⁷Oi Yakobogâren muyageip. Oi Aposolo aksik zenŋâren muyageziŋgi igâwe.

⁸Paulo nâ zenŋât tenŋâyân mân ândiwan. Iraborâk gâsum sâlâpnogi nep a orâwan. Nâ bet, katep mân kubikangâm âsageip yatâ nâ lanŋ nâgâren muyagei egâwan. Aposolo ziŋâ kot ninetâ mân dâp uap. ⁹Nâ Aposolo nâmbutŋâ zenŋât ombeziŋan. Nâ Anutugât a ambân kâmut zângom gâwan, zorat Aposolo kot ninetâ mân dâp uap. ¹⁰Nâ Aposolo orâwan, zo Anutuŋâ um lâklâk otnim tânnogi Aposolo op ândian. Oi zâkŋak tânnogi zorâŋâ nâgâren bon buŋ mân oip. Buŋâ. Aposolo nâmbutŋâ zen nep tuune

walâziŋgâm sâknam nep tuum kâtigewan. Oi zo Anutuŋâ tânnogip, zorâŋâ mem kâtikŋan kwatnigi siŋgi âlipkât nep tuum kâtigeman. ¹¹Nâ orâwan sot ziŋ urâwe, zorat mân sâbat. Yesu moip sot zaarip, zorat siŋgi sâm den siŋgi âlip sâm muyagimen. Oi Korinti a zen yatik mem ândie.

Yesu zâk mumuŋan gâbâ zaaripkât zaatnat.

¹²Yesu mumuŋan gâbâ zaarip. Den yatâ sâm dâzâŋgoindâ wangât zengâren gâbâ nâmbutŋandâ mumuŋan gâbâ zaatzaat, zo mân ziap sâmê? ¹³Mumuŋan gâbâ zaatzaat, zo kwâimbâmŋâ Yesu mumuŋan gâbâ zaarip, zo kwâimbâbi. ¹⁴Oi Kristo mumuŋan gâbâ mân zaarip sâi ko den sâmen, zo bon buŋ opap. Oi nâŋgâm pâlâtâŋziŋ zo yatik bon buŋ opap. ¹⁵Oi zorik buŋâ. Nen Anutuŋât itâ sâwen, “Zâkŋâ Kristo mumuŋan gâbâ mâŋgei zaarip.” Oi mumuŋan gâbâ zaatzaat mân zei sâi ko Anutuŋâ Kristo mân mâŋgei zaarip opap. Zorat den sâwen, zo Anutuŋât den târârak mân sâm sarâ sâbem. ¹⁶A mumuŋan gâbâ zaatzaatŋâ mân zei sâi ko Kristo mumuŋan gâbâ mân zaarip opap. ¹⁷Kristo mân zaari sâi nâŋgâm pâlâtâŋziŋ yennâ opap. Oi tosaziŋ tok zemziŋgâbap. ¹⁸Oi Kristo nâŋgâm pâlâtâŋ kwap muwe, zen tâmbetagowe yatâ opap. ¹⁹Nen hânân narâk ziren Kristo nâŋgâm pâlâtâŋ kwâkŋangâmen, zorat bonŋâ mârûm miwen sot sumbemân mân mimbem sâi ko umbâlâ patâ muyagebap.

Mumuŋan gâbâ zaatzaat, zo tengâyâk zaatnat.

²⁰Kristo, zâk perâkŋak mumuŋan gâbâ zaarip. Zâk a mumuŋâ kândom otziŋgâm zaat ândiap. ²¹Zo itâgât. A ŋâiŋâ mumuŋâ topkwapŋingip. Zo yatik a ŋâiŋâ mumuŋan gâbâ zaatzaat, zo topkwapŋingip. ²²Nen aksik Adamgât kiurâp opŋâ munat. Zo yatik Kristo sot târotâroniŋ ziapkât zaat naŋgânat. ²³Oi tengâŋâ sâi ziap, zo yatik zaatnat. Kândom Kristo mumuŋan gâbâ zaarip. Oi Kristo âburem takâbap, narâk zoren zâkkât siŋgi a nen zaatnat.

²⁴Âkââkâŋ narâkŋan Kristo zâk a kutâ sot zâizâiŋ sot imbaŋâziŋoot aksik mem gei kwatziŋgâm kembu nepŋâ zo Anutuŋât bikŋan pâi narâkŋâ âkâbap. ²⁵Kembu Yesu, zâk kembu nep tuum kâsarâpŋâ kiŋ gobetŋan kâbakŋeziŋgâm naŋgâm nepŋâ tuum naŋgâbap. ²⁶Kâsanâ boiŋâ tâmbetkubap, zo mumuŋâ. Mumuŋâ zo buŋ upap. ²⁷Anutuŋâ a sot kut ŋâi ŋâi aksik Kristogât gigiŋâ zâmbarip. Zorat Kembugât ekabân den ŋâi itâ ziap,

“Anutuŋâ a sot kut ŋâi ŋâi aksik mem ge kiŋangât gobetŋan kwatziŋgi mân walâbe yatâ.”

Den zo nâŋgindâ Anutuŋâ nâŋgi Kristogât ombenjan gigiŋâ upapkât mân sâip. ²⁸Nanŋâ zâk a sot kut ŋâi ŋâi nen mem gei kwatniŋgâmŋâ Anutu Ibâŋangât ombenjan op ândibap. Yatâ oi ko Anutu zikŋak a sot kut ŋâi ŋâi neŋgât kembu patâniŋ op ândibap.

Mumuṅan gâbâ zaatzaat mân zei sâi ko bâliṅ upem.

²⁹Korinti a zeṅgâren a nâmbutṅandâ a mumuṅa zeṅgât op too saṅgonme. Zo mumuṅan gâbâ zaatzaat mân zei sâi dap dabân yatâ upe? ³⁰Oi nen ko wangât sâknam kwâkṅan ândiwennâ ândim gen? ³¹Bukurâpnâ, Zen Kembuniṅâ Yesu Kristo sot pâlatân op ândie, zorat sâtâre op itâ san. Nâ sirâm dâp mumuṅandâ mâte otnigi ândian. ³²Den sumbuṅâ sa nâṅgânek. Nâ Epeso kamânân zi bâu ulin zen sot agowan. Ka mumuṅan gâbâ zaatzaat mân zei sâi ko wan bonṅâ membam? Den zo sumbuṅâ san. Mumuṅan gâbâ zaatzaat mân zei sâi ko itâ sa dâp opap, “Mukan munat. Zorat mân nâṅgânâṅgâ op itârân sii nalem om nem sâtâre utnâ.” Nâ sa nâṅgânek. Zen yatâ mân nâṅgâbi.

³³Zen umziṅ mân kâitkubi. Zeṅgâren gâbâ a ṅâi a laṅ ândiândiṅâ zeṅgâren pâlatân upap zo ko orot mâme âlipṅâ zo gulipkubap. ³⁴Zen umziṅ kubikṅâ ândiândi bâliṅâ birâbi. Zeṅgâren gâbâ a nâmbutṅandâ Anutu kândât kume. Zo nâṅgâm aṅun upigât dâzâṅguan.

Zaatzaat top top zaatnat.

³⁵Nâmbutṅandâ itâ sâbi? “A mumuṅâ zen dap op zaatpi? Sâkziṅ tobat dap op muyagibi?” ³⁶Korinti a zen kwakmak a. Zen nebân kut ṅâi kendâme, zo yen mân zaatmap. Keetṅâ zo pane kâmpṅâ âlip taki keetṅâ zo alâgem buṅ opmap. ³⁷Zen keetṅâ kendâme, zo ṅâi. Bonṅâ ko ṅâi. Keetṅik kendâme. Segonṅ mo kut ṅâi kendâne kâmpṅâ sot bonṅâ bet takâmap. ³⁸Oi Anutu zâk nâṅgâm kwâtâtemṅâ sâmpindip, bonṅâ yatik takâmap. Keet dâpṅan bonṅâ tobat ṅâi ṅâi âsagemap. ³⁹Zo yatik sâkkât topṅâ kânok mân ziap. A neṅgât sunum, zo ṅâi. Bâu zuu zeṅgât sunum, zo ṅâi. Saru zuu zeṅgât sunum, zo ṅâi. ⁴⁰Oi sumbem a, zen sâkziṅ tobat ṅâi. Hân a, nen sâkniṅ tobat ṅâi. Sumbem a zeṅgât neule, zo ṅâi. A neṅgât neule, zo ṅâi. ⁴¹Mirâsiṅ, zâk âsakṅâ tobatṅâ ṅâi. Kâin, zâk âsakṅâ tobatṅâ ṅâi. Sâṅgelak, zen âsakziṅâ tobatṅâ ṅâi. Oi sâṅgelak âsakziṅ tobatṅâ kânok buṅâ. Tobatziṅ ṅâi ṅâi zem ariap.

⁴²Mumuṅan gâbâ zaatzaat, zorat topṅâ yatâ. Hân sâk, zo hangubi, zâk buṅ upapkât siṅgi. Zaatpap, zorân mân buṅ upap. ⁴³Hân sâk hangume, zo bon buṅâ. Zo yenṅâ. Zaatpap, zo bonṅâ sot âsakṅâ neuleṅoot. Hân sâk hangume, zo lolotṅâ. Zaatpap, zo imbaṅṅoot. ⁴⁴Hangugunṅandâ hân sâk sot. Zaatzaatṅandâ sumbem sâk sot. Hân sâk ziap, yatik sumbem sâk ziap.

A saṅṅiṅâ Adam sot a uṅakṅâ Kristo.

⁴⁵Kembugât ekabân den ṅâi itâ kulemgune ziap,

“A kândom muyageip, Adam, zâk um dâpṅoot op zaat ândeip. A bet muyageip, zâk ko Kaapum sot ândiândi mariṅâ op ândiap.”

⁴⁶Sumbemân gâbâ gok, zâk kândom hânân ge mân ândiap. Hânân goknâ zorânâ kândom hânân ândeip. Sumbemân gok, zâk bet ge ândeip. ⁴⁷A kândom muyageip, zâk Anutuñâ hânñâ tuugip, zorat hân a oip. A bet muyageip, zâk sumbemân goknâ. ⁴⁸Anutuñâ hân memñâ Adam tuugip. Zâkkât kiurâpñâ nen yatik hânân goknâ muyageniñgâniñgâñ. Sumbemân goknâ a ândiap, yatik sumbemgât siñgi op ândinat. ⁴⁹Nen hânân goknâ tobat urâwen, zo yatik sumbemân goknâ, zâkkât tobat minat.

Yesuñâ taki sumbem sâk minat.

⁵⁰Bukurâpnâ, den nâi zitâ sa nângânek. Hân sâk zirânâ Anutu um topñan, sumbemân mân zâi ândibap. Alâalâiñ zo ziñziñ kâtikñâ mân zimbap.

⁵¹Nângânek. Den nâi tik zeip, zo sapsun ziñgâbâ. Nen mân mom nanñindâ Kembu Yesuñâ taki tobatniñ nâi op hâukwâtnat. ⁵²Lâmun diñ sâi kegâk, sinniñâ kwilitikpamen yatâ, tobat nâi utnat. Lâmun diñ sâi mumuñandâ zaatñâ ândiândi kâtik ândibigât sâkziñ hâukwapi. Oi gwâlâ ândinatñâ hâukwap tobat nâi utnat. ⁵³Sâkñâ lolot, zinziñ kâtik buñ, zi ândiândi kâtik hâmbâ yatâ gwagori geibap. Mumuñangât siñgiñâ ândiândi kâtik gwagori geibap. ⁵⁴Yatâ âsagei ko den itâ kulemgune ziap, zo kâtigibap,

“Kembuñâ mumuñangât imbanñâ koi geip. ⁵⁵‘O mumu, gâ imbanñâgâ ikâ? Mumu, gâ nângobangât imbanñâgâ ikâ taap?’”

⁵⁶Mumuñandâ nângobapkât bâliñandâ imbanñâ pindâmap. Oi Kembugât gurumin denñâ bâliñâ imbanñâ pindi gwâlantensâmap. ⁵⁷Ka mumuñandâ mân kembu otñiñgâm ândibapkât Anutu sâtâre okñangânat. Anutuñâ Yesu Kristo sângongoi gem tânnângoi ândiândi kâtik muyagien. Zorat sâm âlip kwâkñangânat.

⁵⁸Zorat op ko bukurâp, zen kâtigem kinbi. Âsâbân Kembugât nep tuum kâtigibi. Itâ nângâm tuubi, “Kembugât opñâ nep tuugindâ bon buñ mân upap.”

Yerusalem zengât siñgi kât mindubigât sâip.

16 ¹Kembugât siñgi a zengât kât mindunam Galata hânân a kâmutñâ kâmutñâ dâzângowan. Zo yatik upi. ²Kendon dâp kât tatziñgap dâp mirin panetâ tâpap. Yatâ op ândine nâ zengâren ga kâtkât diñâ mân sâm kârubi. ³Nâ zengâren ga a nângâziñgâne âlip oi zo ekap ziñgâm sângonzângua kât zo mem Yerusalem kamânân âibi. ⁴Mo nânga âlip oi ninoot ârândânj âinat.

Paulo zâk Korinti zengâren âibam narâkñâ ziñgip.

⁵Nâ Makedonia hânân âi walâm zengâren gâbat. Makedonia hânân narâk kârep mân ândibat. Yen walâbat. ⁶Korinti zengâren gam tâtat

mâme upat motŋâi. Zen sot ândia map narâkŋâ âkâbap. Oi ziŋâ mâtâpkât betnan mine zoren mo zoren âibat. ⁷Nâ narâk ziren yen ga zingit zâmban âibatkat mân otnigap. Zorat Kembuŋâ nâŋgi âlip oi zengâren gam mâik ŋâi tâpatkat san. ⁸Nâ narâk ziren Epeso kamânân ândia Pentekos kendon âkâbap. ⁹Ziren Kembuŋâ mâtâp patâ mem pâi nep patâ muyagei ziap. Oi siŋgi âlipkat a kâsa doŋbep ândie.

¹⁰⁻¹¹Timoteo zâk zengâren gâi buku okŋangâne keŋgât mân op ândibap. Nâ Kembugât nep tuuman, yatik tuumap. Zorat zâkkât nâŋgâne mân gibap. Mulun galemgum sâŋgongune um lumbe op nâgâren gâbap. Nâ zâk sot buku nâmbutŋâ zen ârândâŋ gâbigât mambât ândian.

¹²Bukuniŋâ Apolo, zâk bukurâp nâmbutŋâ, zen sot zengâren gâbâpkât dukum sâŋgongua mân bâbâlaŋ oip. Narâk ziren buŋâ, narâk ŋâin mâtâp muyagemŋâ zengâren gâbap.

Kembugât den sâsâŋ a hurat kwatziŋgâbi.

¹³Zen galem oraŋgâm siŋgi âlip mem kâtigibi. Keŋgâtziŋ buŋâ kâtigem ândibi. ¹⁴Kut ŋâi ŋâi upme, zo umziŋandâ gâsâyagom upi.

¹⁵Oi bukurâpnâ, den ŋâi sa nâŋgânek. Zen Setepano sot kâmut kakârâpnâ, zengât nâŋgâme. Zen Grik hânân kâdom Kembugât siŋgi urâwe. Oi zen Kembugât siŋgi a kore otziŋgâm ândime. ¹⁶A zo sot a nâmbutŋâ ziŋ yatik nep tuume, zen ziŋgit hurat kwatziŋgâbi.

¹⁷Setepano, Potunato sot Akaiko, zen nâgâren gane umnâ âlip oip. Korinti zen kârebân ândine zen gebâkziŋan nâgâren gam umâlep kwatniwe. ¹⁸Nâ sot Korinti a zen ârândâŋ umâlep kwatniŋgâwe. Zorat zen a yatâ zo zengât nâŋgâne âlip upap.

¹⁹Asia hânân Yesugât kâmutŋâ kâmutŋâ zen Korinti a zengât nâŋgâm ândie. Akwila sot ambinŋâ Pirusila sot zekât mirin mindume, zen Kembugât opŋâ sâm sâtâre otziŋgâme. ²⁰Bukurâpnâ nâmbutŋâ, zen yatik sâtâre otziŋgâme. Zen buku muyageyangâm luyangâm upi

²¹Paulo, nâ den zi sa bukunâ ŋâiŋâ lâunan gâbâ mem ekabân kulemgum ândim gâi zi nâ ninak bitnandâ simbup mem den murukŋâ zi kulemguan.

²²Ŋâi zâk Kembugât âkonzigi simgât siŋgi upap.

Kembuniŋâ Yesu gâ gâban. ²³Kembu Yesugâren gâbâ tânzâŋgozâŋgoŋ zorâŋ zengâren zimbap. ²⁴Nâ Yesu Kristogât op umnandâ gâsâzâŋgomap. Zo yatik.